Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 6 | Łódź, Poniedziałek, 7 Stycznia 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, ג' שבט תרצ"ה | № 6

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

וועלט-קאנפערענץ פון בית"ר

נעכטען פייערליך געעפענט אין קראקא

זשאבאטינסקים גרויסע דערעפענונגס-רעדע

ערשטע זיצונג

קראקא, 6 (טעלעפאניש)

צו דער צווייטער וועלט-קאנפערענץ פון בית"ר זענען געקומען מאסען-דעלעגאטען פון מער שידענע לענדער.

12 אזייגער בייטאג איז אין אלטען טעאטער פארגעקומען די פייערליכע ערעפענונג. עס זענען דערהאלטען געווארען זעהר א סך בעגרי סונגען דערונטער א בעגריסונג פון ד"ר טהאן, וועלכער בעטאנט, אז ער ווייסט ווי אזוי אפצו שאצען די ערציהערישע בעדייטונג, וואס דער בית"ר האט פאר דער יודישער יוגענד.

נאכן פארלעזען די בעגריסונגען איז אריינ געקומען אין זאל דער פיהרער פון די רעוויזיא ניסטען וולאדימיר זשאבאטינסקי, וועלכער איז אויפגענומען געווארען מיט שטורמישע אוואציעס.

זשאבאטינסקי האלט דערויף די ערעפענונגס רעדע, אין וועלכע ער שטעלט זיך אפ אויף דער ווירקונג פון בית"ר אויף דער יודישער יוגענד. ער גיט איבער, אז דער בית"ר פערמאגט אפטיי לונגען אין 30 לענדער און צעהלט 70,000 מיט גלידער. צווישען די מיטגלידער געפינט זיך 64 פראצענט ארבייטער יוגענד.

ווייטער רעדט זשאבאטינסקי וועגען דער ער ציהערישער אידעאלאגיע פון בית"ר און זאגט, אז בית"ר וויל שאפען א מישונג פון דער שיל און ארמיי. דער בית"ר איז געגען קלאסען-קאמף און אין פאר העברעאיזירען ארץ ישראל.

בית"ר פערמאגט 3000 אינסטרוקטארען און גרויסע קאדרען זעלבסטשוץ. איצט מוז מען זעהר ענערגיש צוטרעטען צו העברעאיזירען די בעווע גונג און אנשטאט די הכשרה-אקציע איינפיהרען א פאכמענישע אויסבילדונג.

ווייטער האט זשאבאטינסקי אנגעוויזען, אז עס איז נויטיג זיך צו פערנעהמען מיט דער פרויען-פראגע אין דער בעוועגונג. שאפען א יודיש פויערטום און פערווירקליכען דעם כבוש הים.

וואס שייך דער ערציהונג פון דער יוגענד, האט זשאבאטינסקי געזאגט, אז די ערציהונג מוז געפיהרט ווערען לויט דער יודישער מסורה. דא האט דער רעדנער דערמאנט די פערזענליכקייט פון הרב קוק. ביים דערמאנען דעם נאמען פון הרב קוק, האט דער עולם שטארק אפלאדירט.

זשאבאטינסקי האט אויך גערעדט וועגען אחי מאיר'ן און געזאגט, אז הגם ער איז נישט מסכים מיט אחי מאיר'ס מעטאדען, מוז ער אבער אנערקענען זיינע כוונות.

זשאבאטינסקי'ס רעדע האט געדויערט 3 שעה און איז מעהרערע מאל איבערגעריסען געווארען דורך אפלאדיסמענטען.

צווייטע זיצונג

די צווייטע זיצונג איז פארגעקומען אינאווענט. עס האבען געהאלטען רעפעראטען ד"ר לו באווסקי און קאפיטאן האלפערן וועגען זעלבסטשוץ.

* * *

פון לאדז זענען פערטרעטען אלס דעלע גאטען די ה"ה: אינזש. עלפערן, מגר. בערקאל, ראטמ. זיידע, הויבערבאום, קאכאנסקי און טילער.

די יודישע מלאכה איז בעדראהט

יודישע האנדווערקער דארפען ווירדיג פערטיידיגען זייערע לעבענס-אינטערעסען

נעכטיגער צוזאמענפאהר פון די יודישע האנדוו.-ארגאניזאציעס אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע

די לאדזער האנדווערקער-עקספאזיטור האט אויף נעכטען צונויפגערופען א צוזאמענפאהר פון האנדווערקער-ארגאניזאציעס אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע. דער צוזאמענפאהר איז געווען א זעהר צאהלרייכער. אין אים האבען זיך בעטייליגט פאר שטעהער פון לאדז, ראדאמסק, טורעק, גלאוונא, סטריקאוו, יעזשאוו, בלאשקי, קאליש, קאנין, טושין, פיעטריקאוו, בעלכאטאוו, סילעוו, קאמינסק, זד-ונסקא-וואלע, אלעקסאנדער, אזארקאוו, פאביאניץ און טא מאשאוו. א חוץ דעם זענען אויפ'ן צוזאמענפאהר אנוועזענד געווען

דער פארזיצער פון ווארשאווער פראוויזאריום

אדוו. מענדעלסבורג און דער מיטגליד פון פראוויזאריום לעא פינקעלשטיין. דער צוזאמענפאהר איז געשטאנען אונטערן צייכען פון דער שווערער לאגע, אין וועלכער ס'געפינט זיך דער יודישער האנד ווערקער און פון די געשעהענישען, וועלכע זענען לעצטענס פארגעקומען אויפ'ן פארום פון דער לאד זער האנדווערקער-קאמער.

ס'זענען געהאלטען געווארען א גאנצע רייה רעפעראטען, נאך וועלכע ס'איז פארגעקומען א זעהר ליידענשאפטליכע דיסקוסיע. די פראווינצער דעלע גאטען האבען ארויסגעוויזען זעהר פיל פערביטע רונג צוליב דער אנטי-יודישער פאליטיק אין דער לאדזער האנדווערקער - קאמער. מ'האט אויפגע פאדערט די עקספאזיטור און די צענטראלע צו פא זיטיווער ארבייט פאר די אינטערעסען פון דער יודישער מלאכה, וועלכע פערלירט דעם בארען אונ טער די פיס. אלע אהן אויסנאהם דעלעגאטען האבען זיך אבער ארויסגעזאגט פאר א באלדיגען פעראייניגונג פון די יודישע האנדווערקער אין לאדז און בכלל אומעטום, וואו ס'עקזיסטירט נאך אזא צושפליטערונג.

דעם צוזאמענפאהר עפענט דער פארזיצער פון דער לאדזער עקספאזיטור

אדוו. ווייצמאן

אין נאכ'ן וועהלען א פרעזידיום גיט אפ דער ווייצע פארזיצער פון דער עקספאזיטור פרנס גלאטמאן דעם בעריכט פון דער טעטיגקייט פאר'ן פער גאנגענעם צייט-אפשניט. ר' ווייזט אן אויף דער שווע רער פינאנציעלער לאגע פון דער עקספאזיטור, וועל כע האט אבער נישט אפגעשטעלט די אינטענסיווע ארבייט לטובת די יודישע האנדווערקער אין דער וואיעוואדזטווע. די ארבייט איז געווען א זעהר פערציוויגטע, בעזונדערס שטארק איז געווארען די ארבייט ביים סוף פון יאהר, ווען מ'האט געדארפט אנשטרענגען אלע כוחות, וואס מעהר יודישע האנד ווערקער אריינצוציהען אין דער מלאכה. די עקס פאזיטור איז פשוט געווען בעלאגערט מיט יודישע האנדווערקער נאך עצות און אויך וועגען אונטער שטיצונג אויף צו בעמיהען זיך וועגען האנדווער קער-קארטען. די עקספאזיטור האט דעם ענין ער לעדיגט אויף הונדערט פראצענט. יעדער וועלכער ס'האט זיך נאר גע'ווענדעט וועגען א האנדווערקער קארטע זענען איהם די פארמאליטעטען ערלעדיגט געווארען. מ'האט אויך אויסגע'פועל'ט

א געוויסע סומע געלד ביי דער יודישער קהלה

אין לאדז אויף האנדווערקער-קארטען און אויף צו גרינדען ערגענצונגס - קורסען, וועלכע וועלען איצט בולטיג זיין ביי דער אקציע צו בעקומען מייסטער-דיפלאמען פאר די יודישע האנדווערקער. די עקספאזיטור האט אויך אינטערוועניר אין פער שידענע פראגען אין דער פראווינץ.

ראטמאן פיאלקא גיט דאן אפ א בעריכט וועגען די ארבייט פון די יודישע ראטמענער אין דער האנדווערקער-קאמער. ער ווייזט אן, אז די אר בייט פון די יודישע ראטמענער אין דער איצטיגער קאדענץ איז פיל שווערער, ווי זי איז געווען אין דער פריהערדיגער. בעת אין אנהויב האבען די איצטיגע פיהרער פערזיכערט, אז זיי וועלען לאיאל בעהאנדלען די יודישע האנדווערקער און די יודי שע האנדווערקער - אינטערעסען, האבען זיי דאס ווארט נישט געהאלטען. מ'האט באלד אנגעהויבען שיקאנירען אין פערשידענע פראגען און דער קולמינאציע-פונקט איז געווען

דאס דערוויטערען די פערבליבענע צוויי יודישע בעאמטע

פון דער קאמער, די יודישע ראטמענער האבען אין דעם ענין זעהר שארף פראטעסטירט. דער פרא טעסט האט אבער נאך דערוויל קיין ערפאלג נישט געהאט. דער קאמף וועט אבער נישט אפגעשטעלט ווערען. ס'שטעהט איצט די פראגע אדער איינגאנצען ארויסטרעטען פון די קאמערען, אדער די יודישע ראטמענער וועלען פרובען שאפען א מעהרהייט מיט די עטליכע קריסטליכע אפאזיציאנעלע ראטמענער, אהער גאר איבערגעהען אין א גאר שארפער אפא זיציע וועגען דעם קאמף דארף העצידירען דער איצטיגער צוזאמענפאהר.

דאן בעקומט דאס ווארט אדוו. מענדעלסבורג, כדי אפצוגעבען א בעריכט וועגען דער ארבייט פון דער ווארשאווער צענטראלע, אדוו. מענדעלס בורג איז מודה, אז דער קאנטאקט מיט דער פרא ווינץ איז געווען א זעהר שוואכע, אויך מיט לאדז האט די צענטראלע נישט אנגעהאלטען קיין ענגען קאנטאקט.

דאס אלץ, וואס איז לעצטענס געשעהען אין דער צענטראלע איז נישט געווען קיין צופאל. דא איז נישט געווען קיין פער'זאנען-קאמף. די סיבות זענען געווען פיל טיפערע. די רייבונגען אין דער צענטראלע האטירען זיך שוין פון לאנגע יאהרען. די לעצטע געשעהענישען זענען נאר געווען דער פינאל פון דעם אלעם, וואס איז פארגעקומען אין דער צענטראלע.

וועלכע זענען געווען די סבות, וואס האבען געבראכט צו דעם איבער-ברוך אין דער צענטראלע?

ס'איז געווען אמאל א צייט, ווען די האנד ווערקער, אונטער דער פיהרונג פון געוויסע כלל-טוער, האבען געפרובט זיך אפצורייסען פון דער אלגעמיינער יודישער געזעלשאפטליכקייט, זענען גע ווארען אויס פראפעסיאנעלע ארגאניזאציע, נאר א בעזונדערע געזעלשאפטליכע בעוועגונג, וועלכע האט זיך אבער נישט איינגעגעבען. מיר וועלען דאס זע הען אויף עטליכע ביישפילען:

די האנדווערקער-בעוועגונג האט ארגאניזירט אזא מעכטיגע נעץ פון קאאפעראטיווען, וועלכע האט פשוט אימפאנירט, געגרינדעט ריזיגע אינסטיטוציעס, א רו"ה שטאף קאאפעראטיוו „סורוויט", א צענטרא לע האנדווערקער-באנק. פערכליניעט פון די דא זיגע גרויסע אינסטיטוציעס מיט מיליאנען-אומזאצען האט מען פערגעסען אין פאך-פראגען און ארגא ניזאציע. יעדער האט זיך געשטופט דארט, וואו ער האט נישט געפאסט. מ'האט זיך געפרובט איינצו רעדען, אז אויב מען איז א גוטער שוסטער קען מען אויך זיין א גוטער באנק-דירעקטאר. דאס אלץ האט, ווי בעקאנט, געקראכט, צובראכען געווארען, באנקראטירט. דאן איז געקומען דער פעריאד פון דעם צעכען-גערעץ און דעמאלט האט מען געוואר-פען די לאזונג, אז די גאנצע ישועה וועט נאר קומען פון די האנדווערקער-קאמערען. ס'איז ענט שטאנען דער שטראם מיטצוארבייטען אין די קא מערען אויפ'ן יסוד פון אפמאכען. די פאלגען דער פון זעהען מיר. די האנדווערקער האבען זיך מיט די דאזיגע לאזונגען געלאזען מיטרייסען און ס'איז געקומען די ירידה.

אין דער יודישער געזעלשאפט האט מען דער פיהלט, אז

דער פראדוקטיווסטער טייל ביים יודישען פאלק איז בעדראהט

אין דעמאלט האט זיך געשאפען דער קאמיטעט פאר דער יודישער מלאכה און בעזונדערס די יודישע פרעסע האט גענומען אויף זיך דאס, וואס מער האט בען נישט בעוויזען צו טון. די יודישע פרעסע האט אנגעוויזען אויף דער נישט-געזעלשאפטליכער און נישט נאציאנאלער שטעלונג פון די יודישע האנד ווערקער-פיהרער אין די פראגען פון צעכען-געזעץ, האנדווערקער-קארטען א.אז.וו. ס'איז געווען א נא טירליכער, אנאויפהערליכער פון דער יודישער געזעל שאפט, וועלכע האט נישט געוואלט דערלאזען צו דער קאסטע-פאליטיק פון די יודישע האנדווערקער פיהרער. פון דאנען שטאמט דער שארפער אנגריף אויף דער ווארשעווער צענטראלע מצד דער געזעל שאפט און פרעסע, צוליב דעם איז געקומען דער איבערבראך און ס'איז געשאפען געווארען דאס פרא וויזאריום.

דאס פראוויזאריום האט זיך געשטעלט צוויי אויפגאבען: צו ארגאניזירען א געזעלשאפטליך גע ריכט איבער דער אלטער אנפיהרונג פון דער צענט ראלע מיט'ן פרעזעס בראש, בתנאי, אז דאס גע ריכט זאל אדורכגעפיהרט ווערען אין פערלויף פון 3 חדשים און צווייטענס, פיהרען די ארבייט פון דער צענטראלע ביז צום נאהענטסטען האנדווער קער-קאנגרעס דאס געריכט איז ארגאניזירט גע ווארען אין איהם געהען אריין 5 פון די אביעקטיווי סטע און פראמינענטסטע יודישע פערזענליכקייטען פון דער יודישער געזעלשאפט. דאס געריכט מוז פארקומען, כדי די אטמאספערע, וואס האט זיך גע שאפען אין דער יודישע געזעלשאפט ארום דער האנדווערקער-צענטראלע זאל אפגערייניגט ווערען.

די גרעסטע עבירה פון דעם פיהער-דיגען עקזעקוטיוו

איז געווען, וואס זי האט זיך נישט בעשעפטיגט

(ווייטער זעה 8. זייט)

קאַטאַסטראָפע מיט דער שיף „פּאַלאַניאַ"

1 יודישע פרוי אומגעקומען. — פּאַרהאַז פּערוואונדעטע

וואַרשאַ, 6 (טעלעפאָניש)

פאַר'ן שליסען דעם נומער, 4 פּאַרטאָג האָבען מיר דערהאַלטען פון אונזער וואַרשאַווער קאָרעספּאָנדענט אַ טרויעריגע ידיעה, אַז מיט דער שיף „פּאַלאַניאַ" איז פּאַרגעקומען אַ קאַטאַסטראָפע.

די שיף איז אַרויסגעגאַנגען פון קאָנסטאַנ=טינאָפּאָל נאָך ארץ ישראל. זי האָט געפיהרט מיט זיך 939 פּאַסאַזשירען.

אויפ'ן מיטעללענדישען ים איז פּאַרגעקומען די קאַטאַסטראָפע. איין יודישע פרוי איז דערהרג'עט, עטליכע פּערזאָן זענען פּערוואונדעט.

פּרטים פעהלען.

מורא'דיגער אויפרייס מיט מענשליכע קרבנות

בעלגראַד, 6 (ספּ. טעל.)

נעכטען נאָכמיטאָג איז אין אַ געשעפט פון שפּילצײַג געווען אַנ'אויפרייס פון קינסטליכע פײַ=ערען. די עקספּלאָזיע איז געקומען מיט אזא קראַפט, אַז 4 פּערזאָן זענען דער'הרג'עט געוואָ=רען אויפ'ן אָרט, 5 האָבען בעקומען שווערע בראַנד וואונדען. דאָס געשעפט איז פולשטענדיג פערניכ=טעט געוואָרען פון פייער.

אקציע צו ערלויבען ציוניסטישע ארבייט אין ראַטען=פערבאַנד

בעריכט פון אמעריקאַנער יודישען קאָמיטעט. — פּרעזידענט רוזוועלט שרייבט זיך איבער וועגען דעם מיט ליטווינאָוו'ן

ניו-יאָרק, 6 (י. ט. אַ. טעלעגראַפיש)

עס איז פּאָרגעקומען אַ זיצונג פון אַמערי=קאַנער יודישען קאָמיטעט, מיט'ן אַנטייל פון לאַסקי פון לאָנדאָן.

סיירוס אַדלער האָט געעפענט די זיצונג און אָפּגעגעבען אַנ'ערקלערונג, אַז דער קאָמיטעט האָט אונטערגענומען אַנ'אַקציע אויסצופּועלען אַנ'ער=לויבניש אויף ציוניסטישער אַרבייט אין ראַטען=פערבאַנד. וועגען דעם ענין האָט שוין פּרעזידענט רוזוועלט זיך איבערגעשריבען מיט ליטווינאָוו'ן.

באָריס וואַלדמאַן האָט אָפּגעגעבען אַ בעריכט וועגען דער לאַגע פון יודען אין פּוילען.

היטלערס „מיין קאַמף" נעפינט נישט אין פּוילען קיין פערלעגער

וואַרשאַ, 6 (טעלעפאָניש)

די „פּרעס"-אַגענטור טיילט מיט: די פראַגע וועגען אַרויסגעבען היטלערס „מיין קאַמף" אין דער פּוילישער שפּראַך, טרעפט אָן אויף גרויסע שוועריג=קייטען, דאָס בוך האָט זיך געפינען איבערזעצער, אָבער קיין פערלעגער אויף אַרויסגעבען דאָס בוך איז נישט פערהאַן, די פערלעגער טענה'ן, אַז די קאָניונקטור אויף דעם דאָזיגען בוך איז שוין אַריבער.

די פּוזנער פערלעגער האָבען שוין אַנגעהוי=בען וועגען דעם צו אונטערהאַנדלען אפילו אין מינכען, דערפון איז אָבער דערוויייל נאָך גאָרנישט געוואָרען.

פאַר'ן פּלעביסציט אין סאַאַר-געביט

היטלער'ס רעדע צו דער גאַנצער וועלט

בערלין, 6 (ספּ. טעל.)

קאַנצלער היטלער וועט ערב דעם פּלעביס=ציט אין סאַאַר-געביט האַלטען אַ גרויסע רעדע פאַר'ן דייטשען ראַדיאָ. היטלער'ס רעדע וועט זיין געווענדעט צו דער גאַנצער וועלט.

מ'דאַרף זיך אויך ריכטען אויף היטלער'ס אַ רעדע, וועלכע וועט ענטהאַלטען זיין רעגירונגס-דעקלאַראַציע, דעם 30 יאַנואַר, דאָס הייסט, אינ'ם צווייטען יאָהרטאָג נאָך זיין איבערנעמען די מאַכט אין דייטשלאַנד. אין דעם טאָג וועט פּאָרקומען אַ מאַניפעסטאַציע-זיצונג פון רייכסטאָג.

„פּטי זשורנאַל", האָט דער פיהרער פון „איינהייטס פראָנט" אין סאַאַר-געביט, מאַקס בראַון, ערקלערט, אַז אין איצטיגען מאָמענט איז פּאַרצוזעהן, דאָס 35—40 פּראָצענט פון די וואַהל - בערעכטיגטע וועלען זיך אַרויסזאָגען נעגען דייטשלאַנד, אומגע=פעהר אַזויפיל וועלען זיך אַרויסזאָגען פאַר דייטש=לאַנד, די איבעריגע צאָהל וועהלער וועט אָננעמען אַ נישט דעצידירענדע שטעלונג. אויב דער פּלע=ביסציט וועט אויספאַלען לטובת דייטשלאַנד, האָט מען זיך צוריכטען, אַז קיין פראַנקרייך וועלען פון סאַאַר-געביט עמיגרירען לערך 50 טויזענד פּערזאָן.

די סוווערעניטעט פון דער פעלקער-ליגע

סאַאַרבריקען, 6 (ספּ. טעל.)

די פּלעביסציט-קאָמיסיע וועט היינט אַרויס=לאָזען אַנ'אויפרוף, אין וועלכען עס וועלען דער=מאָנט ווערען די תקנות פון פּראַקטישען דורכפיה=רען דעם פּלעביסציט. אַ חוץ מזה וועט דער אויפרוף ענטהאַלטען פאָלגענדע דעפיניציע וועגען סטאַטוס קוואָ:

די סוווערענע מאַכט אין סאַאַר=געביט וועט איבערגעוויזען ווערען אויפ'ן פאָרשלאָג פון ראט פון דער פעלקער-ליגע דער סעסיע פון פעלקער=בונד און דער לעצטער וועט אין דער צוקונפט האָבען דאָס רעכט צו דיספּאָנירען מיט דער סו=ווערניטעט אין הסכם מיט די בעשטימונגען פון טראַקטאַט און מיט די פּרינציפּען, לויט וועלכע עס וועט איהר אָנפערטרויט ווערען די סוווערעני=טעט.

וועלען די דייטשע קאַטאָליקען שטימען פאַר דייטשלאַנד?

סאַאַרבריקען, 6 (ספּ. טעל.)

די דייטשע קאַטאָליקען אין סאַאַר-געביט האָבען אַרויסגעגעבען אַ פּראָקלאַמאַציע, וועלכע רופט אַלע קאַטאָליקען, אַז זיי זאָלען אינ'ם טאָג פון פּלעביסציט שטימען פאַר דייטשלאַנד. די קאַ=טאָליקען אין סאַאַר בילדען 70 פּראָצענט פון אַלע וועהלער.

בערלין, 6 (ספּ. טעל.)

אין בנין פון רייכסטאַג איז היינט פּאָרגעקו=מען די עפענונג פון דער אויסשטעלונג, וואָס איז געווידמעט דעם סאַאַר געביט. די עפענונג פון דער אויסשטעלונג איז אָנגעקינדיגט געוואָרען מיט אַ פייערליכען אַקט אין דער קראָל אָפּערע, בעת וועלכען מיניסטער געבעלס איז אַרויסגעטראָטען מיט אַ רעדע געווידמעט דעם פּלעביסציט.

פערוועהרט אַנ'אַנטי היטלע=ריסטישע צייטונג

סאַאַרבריקען, 6 (ספּ. טעל.)

פירשט לעווענשטיין, וועלכער האָט אין סאַאַר-געביט אַרויסגעגעבען אַנ'אַנטי-היטלעריסטישע צייטשריפט „דאָס רייך", איז דורך דער פּלעביסציט מאַכט אויפגעפאָדערט געוואָרען צו פערלאָזען סאַאַר אין לויף פון 48 שעה.

ווי וועט אויספאַלען דער פּלעביסציט?

פּאַריז, 6 (ספּ. טעל.)

אין אַ געשפּרעך מיט אַ פאָרשטעהער פון

Dr. REICHER

פּאָלודניאָווא 28, טעל. 201-93

ספּעציאַליסט

פאַר מענער=שוועכע=בעהאַנדלונג, סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ-אַנאַליזען

נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—אָווענד.

Dr. med. R. Zalcwasser

כירורג

ציגעל-גאַס 19, טעל. 125-17

נעמט אָן פון 1—2 און פון 4—6 נאָכמ.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07

ספּעציאַל-אַרצט פאַר מענער-שוועכע-בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָווענד. זונטאָג פון 9—1 פּאַרמיטאָג.

DR. MED. H. LUBICZ

פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקה.

צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32

עמפּפאַנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 אָווענד

זונטאָג און יום-טוב פון 9—11 בייטאָג.

און יו"ט 9—1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרט-זאַל.

Dr. Zygmunt Henrykowski

ספּעציאַל-אַרצט פאַר ווענערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוועכע

האָט זיך איבערגעצויגען אויף פּיעטריקאָווער 86

טעל. 143-63

נעהמט אָן פון 8—11 און פון 6—9 אָוענד.

פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע זאַל.

פאַר גאַרד, ביזשוטעריע און לאַמבאַרד-קוויטעס צאָהלט די העכסטע פּרייזען

אליזאַר פיאַלקאַ

פּיעטריקאָווער 7.

Dr. med. Niewiażski

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40

פראָנט, 1-טער שטאָק.

נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָו. זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פּאַרמיטאָג.

בעזונדערער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען.

Dr. med. ROZENHAUZ-EDELISTOWA

ספּעציאַל-אַרצט פאַר קינדער-קראַנקהייטען

וואוינט איצט פּאָלודניאָווא 6

טעל. 110-49

נעהמט אָן פון 8 — 9 פריה און פון 4— 6 נאָכמיטאָג.

פיזיקאַליש = טעראַפּישער גאַבינעט

ביי „לינת הצדק"

אין טעטיג טעגליך פון 11—1 פּאַרמיטאָג און פון 4—6 נאָכם. און געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון אַ דאָקטאָר-ספּעצ.

קוואַרץ-לאָמפּען 75 גר.

דיאַטערמיע 2 זל. עלעק=טרישע בעדער 1.50 זל. סאָלוקס 1.50 זל. קוואַרץ-לאָמפּען 75 גר. פאַר אונבעמיטעלטע הנחה-פרייזן

די נאָכט-פּאָגאָטאָוויע ביי „לינת הצדק" פיהרט אָנבער קראַנקע אין שטאָדט און אויסער דער שטאָדט.

אויגען-קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פּיעטריקאָווער 90, טעלעפ. 221-72

נעהמט אָן שטענדיגע אויגען-קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אָווענד.

אויערען, נאָז און האַלז קליניק

מיט בעטען פון

Dr. Z. Rakowski

פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81

נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַ=טאָרישעס פון 11—1 און פון 5—8 אָוונט.

Dr Wajnberg

ספּעצ. פון לונגען- און האַרץ-קראַנקה.

וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אָוו.

מפּאת אירושי העלמה מרת לאה עדלשטיין

עם מר יהודה לייב רעזניק

מברכים אותם ואת הוריהם הנכבדים בברכת מז"ט

יעקב שלאמאָוויטש,

ישעי' שולדענריין ורעיתו,

יצחק גאָלדבערג ורעיתו,

שמואל זיעלאַנקאַ ורעיתו,

קלמן אפּלשטיין.

5688

צו אַלע מיינע געעהרטע קונדען!

דרוקעריי בראַמבערג

לאָדז, צעגעלניאַנאַ 8

איז ערעפענט

אַלע-אַרט דרוק-אַרבייט ווערט שוין אָנגענומען

נייעסטע שריפטען

מאָדערנע אָרנאַמענטען

די 1-טע און ביליגסטע קוועלע פון

רעשטען

אויף פּאַלטענס און אַנציגער

פון די בעסטע ביליצער און טאַמאַשאָ=ווער סחורות, די מאָדערנסטע מוסטערן, אין אַ גרויסען אויסוואַהל, בעקומט מען נאָר ביי

R. Szczęśliwy

לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5

טעל. 156-09

גערענסט. פראָנט 2 שטאָק.

אַטוואָצק — 7.50 זל. טעגליך

קלימאַטישע וואַלד-סטאַציע

Sanatorjum D-ra med. W. PRZYGODY

לונגען - אָפּטיילונג: ס'ווערען געהיילט לונגען-קראַנקע לויט די נייעסטע מעטאָדען.

כירורגישע אָפּטיילונג: ווערען געמאַכט: אָדמע, איבערברעכונג פון פערוואַקסונגען, דורכשניידען פונ'ם נערוו א. ז. וו.

ספּעציעלער פּאַוויליאָן: ריטשאַלט-פּרייזען צוגע=פּאַסט צו דער איצטיגער קריזיס-צייט נעמען אַרום: פולע אויסהאַלטונג, מעדיצין, אויפזיכט, רענטגען, אַנאַליזען אַא"ו. כשר'ע קיך! געשמאַקע כשר'ע קיך. כשר'ע קיך!

פאַר רעקאָנוואַלעסצענטען זאָרגפעלטיגע אויפזיכט.

ד"ר מעד. **ד. ראָזענצווייג**

וואוינט יעצט אויף

72 פּילסודסקיעגאָ 72

(ווסכאָדניאַ) פראָנט 2-טען שטאָק

טעלעפאָן 128-74.

31

שייטלען

מיט פּאַריזער שריפטען צו בעקומען ביי

קערש,

סקוואַראַ 15

Dr. J. Lubicz

כירורג און אַרטאָפּעד

9 פּאָלודניאָווא 9

טעל. 183-17

צוריקגעקעהרט

Dr. med. Leon Familier

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען

6. שערפּיען 37 (בענעדיקטאַ)

נעהמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

Dr. med. M. Wajnberg

נערווען-קראַנקהייטען

(עלעקטריזאַציע)

נעהמט אָן פון 5 — 8 אָווענד

זשעראָמסקיעגאָ 25

טעל. 172-20

יעדער פערטער אמעריקאנער געניסט פון רעגירונגס-שטיצע

וואשינגטאן, 6 (ספ. טעל.)

לויט א פארעפנטליכטע סטאטיסטיק האבען 25 און א האלבען מיליאן מענשען, אדער יעדער פערטער איינוואוינער פון אמעריקא צו ענדע פון דעצעמבער 1934 גענאסען פון רעגירונגס אונטערשטיצונגען. אין דער צאהל זענען פערהאן 6 און האלבען מיליאן בעאמטע און מלוכה אנגעשטעלטע. אין דורכשניט האט אין א פאמיליע פון 4 פערזאן נאר איינער געארבייט און פערדינט. זינט רוזוועלט האט איבערגענומען די פרעזידענטור איז ארויס געגעבען געווארען אויף ארבייטסלאזען שטיצע העכער 3 און א האלבען מיליארד דאלאר.

4 און א האלבען מיליאן פאמיליעס און 750 טויזענד איינזאמע האבען גענאסען פון רעגירונגס-הילף.

אמעריקאנער שיף מיט 126 פערזאן זינקט איין ים אריין

ניו-יארק, 6 (ספ. טעל.)

היינט האט אויפ'ן פלארידער ברעג גענומען זינקען די דאמף-שיף „האוואנא", אויף וועלכער עס האבען זיך געפינען 177 פערזאן. די שיף האט פונאנדערגעשיקט הילפס-סיגנאלען אין אלע זייטען, ווען עס איז אנגעקומען די ערשטע שיף, איז „האוואנא" שוין געווען פערגאסען מיט וואסער און 51 פאסאזשירן האבען זיך געפינען אין די רעטונגס-שיפלעך. אלע פאסאזשירען זענען אריינגעזעצט געווארען אין דער אנגעקומענער שיף „על אקעאנא". די מאנשאפט אין א צאהל פון 126 פערזאן איז פערבליבען אויפ'ן דאמפער. עס דראהט ערוויל נישט קיין נעפאהר.

אפקלאנגען פון בערנער „זקני-ציון"-פראצעס

ווערען ארץ די נאצים בעשולדיגען איז פאלש שווערען

בערלין, 6 (י. ט. א. טעלעגראפיש)

דער נאצישער „פאלקסבונד" אין דער שווייץ האט דערלאנגט אן'אנקלאגע צו דער בערנער פראקוראטור. אין דער אנקלאגע ווערט געפאדערט צוציהען צו פעראנטווארטליכקייט פאר פאלש שווערען אויפ'ן בערנער פראצעס וועגען „זקני-ציון"-פראטאקאל, די יודען: פראפ. חיים ווייצמאן, שלאסבערג, ראבינער עהרענפרייז, ד"ר באדענהיימער, ד"ר צבנער, פארבשטיין און מיליוקאוו.

אן'אנפאל אויף א מיטינג פון יודישע ליטעראטען און זשורנאליסטען

אין תל-אביב צוליב יודיש

תל-אביב, 6 (יט"א טעלעגראפיש)

אויף א מיטינג פון יודישען ליטעראטען און זשורנאליסטען-פעראיין האבען זיך אריינגעריסען א גרופע יונגעלייט, וועלכע האבען איבערגעריסען די עלעקטריע, אויסגעהאקט די שויבען און צוהאקט דאס מעבעל.

די יודישע ליטעראטען און זשורנאליסטען אין תל-אביב א דעפעשע, אין וועלכער עס ווערט איבערגעגעבען דער דערמאנטער סקאנדאליעזער אנפאל, וואס איז פארגעקומען צוליב יודיש און דער פען-קלוב ווערט אויפגעפאדערט צו רעאגירען אויף דעם אנפאל. די דעפעשע איז אונטערגעשריבען פון ראפאלקעס און פאפיערניקאוו.

ווארשא, 6 (יט"א טעלעפאניש)

דער ייִדישער פען-קלוב האט בעקומען פון

די אראבער דראהען

אין זייערס א פעטיציע צו דער מאנדאט-קאמיסיע ביי דער פעלקער-ליגע

גענף, 6 (יט"א טעלעגראפיש).

די מאנדאט-קאמיסיע ביים פעלקער בונד האט זיך אויף דער לעצטער זיצונג פערנומען מיט'ן בעטראכטען א רייה יודישע פעטיציעס.

אויף דער זעלבער זיצונג איז אויך בעטראכט געווארען אן'אראבישע פעטיציע, וועלכע ענטהאלט א דראהונג צוזאמען מיט א פאדערונג איבערצוגעבען די אראבער אליין צו רעגולירען די פאלעסטינע-פראגען.

די דראהונג, וואס די אראבישע פעטיציע ענטהאלט האט בעוואויגען דער מאנדאט-קאמיסיע צו לענקען מעהר אויפמערקזאמקייט אויפ'ן מצב פון די אראבישע שטימונגען בנוגע ארץ-ישראל.

רומענישע קאמוניסטען ווערען געשטעלט פאר א קריגס-געריכט

טשערנאוויץ, 6 (ספ. טעל.)

די פאליציי אין בוקאווינא האט די טעג ענטדעקט א קאמוניסטישע ארגאניזאציע מיט דער צענטראלע אין קישענעוו. אויף בוקאווינא און בעסאראביען זענען דורכגעפיהרט געווארען ארעסטען. דער פיהרער איז געווען דער קעשעניעווער אדוואקאט סאפין. די ארעסטירטע זענען איבערגעגעבען געווארען צום קריגס-געריכט אין יאסי.

מיניסטער לאוואלס וויזיט אין רוים

רוים, 6 (ספ. טעל.)

די היגע פראנצויזישע קרייזען אינפארמירען, אז ביז איצט איז נישט דערגרייכט געווארען קיין ענדגילטיגע פערשטענדיגונג אין די קאלאניאלע ענינים, וועלכע בילדען א פערוויקעלטען קאמפלעקס פראבלעמען פון פאליטישען, יורידישען און טעכנישען כאראקטער. די זעלבע קרייזען האלטען, אז די געשפרעכען צווישען מוסאליני'ן און לאוואל'ן זאלען זיך פערענדיגען מארגען.

די דאזיגע ידיעה האט ארויסגערופען א גענוג שטארקען איינדרוק, מחמת לויט'ן פראגראם פון מינ. לאוואל'ס בעזוך אין רוים איז פרינציפיעל נישט פארגעזעהן געווארען אויף מאנטאג קיין פראנצויזיש-איטאליענישע אונטערהאנדלונגען. דער דאזיגער טאג האט געזאלט זיין געווידמעט אויסשליסליך דעם וואטיקאן.

די דיפלאמאטישע קרייזען שאצען אפ די סיטואציע אהן פעסימיזם, בפרט, אז ענגלאנד האט גאראנטירט איהר מאראלישע אינטערשטיצונג ביי די פראנצויזיש-איטאליענישע אונטערהאנדלונגען.

מינ. לאוואל זאל פערלאזען רוים 12 בייטאג.

רוים, 6 (ספ. טעל.)

היינט פארמיטאג האט מוסאליני אפגעהאלטען מיט מינ. לאוואל די צווייטע לענגערע קאנפערענץ אין פאלאץ איז ווענעדיג.

פאריז, 6 (ספ. טעל.)

מען בעהויפטעט דא, אז ענגלאנד וועט יישט פינוירירען אויפ'ן פראטאקאל, וואס האט א שייכות צו צענטראל אייראפע. מען נעמט אויך אן, אז אין די לעצטע געשפרעכען צווישען מוסאליני'ן מיט לאוואל'ן וועלען אויך בעריהרט ווערען פראגען וועגען די בעוואפנונגען אין איירארפע.

רוים, 6 (ספ. טעל.)

די פרעסע רעדט ברייט ארום דעם טאאסטען אויסטויש צווישען מוסאליני'ן און מינ. לאוואל, „מעסאגערא" שטעלט פעסט, אז די רעדעס פון ביידע מלוכה מענער בילדען א וויכטיגען עטאפ אויפ'ן וועג צו פערפעסטיגען דעם איירארפעאישען שלום.

רוים, 6 (ספ. טעל.)

נאכ'ן באנקעט וואס איז ארויסגעגעבען געווארען פון מוסאליני'ן אין ווענעדיגער פאלאץ, איז פארגעקומען אן'אלגעמיינע אויפנאהמע פאר די דיפלאמאטישע און געזעלשאפטליכע ספערען אין דער הויפטשטאט. בעת דער אויפנאהמע האט מוסאליני געהאט א געשפרעך מיט לאוואל'ן און דעם דייטשען אמבאסאדאר. אין געשפרעך האט זיך אויך בעטייליגט דער איטאליענישער אויסערן מיניסטער סוויטש.

האט אוקראינע זיך געוואלט אפרייסען פון סאוויעטען-פערבאנד?

צו די מאסען-ארעסטען פון סטודענטען אין די רוסישע אוניווערזיטעטען

בערלין, 6 (ספ. טעל.)

לויט ידיעות פון מאסקווא, האט די סאוויעטישע רעגירונג דורכגעפיהרט צאהלרייכע סטודענטען-ארעסטען אין די 4 אוניווערזיטעטען פון מאסקווא, לענינגראד, כארקאוו און קיעוו. די ארעסטען האבען זיך אנגעהויבען סוף דעצעמבער פ.י. און האבען אנגעהאלטען עטליכע טעג.

וועגען פערנעהם פון דער דאזיגער אקציע פון דער סאוויעטישער פאליטישער פאליציי זאגט עדות בלויז די צאהל פון די ארעסטירטע. בסך הכל זענען ארעסטירט געווארען לערך 700 סטודענטען, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אין געהערען צו קאנספיראטיווע יאטשייקעס פון דער לינקער אפאזיציע. העכער 80 פראצ. פון די ארעסטירטע האבען געהערט צום קאמסאמאל.

בעת די דורכגעפיהרטע אויספארשונג אין כארקאוו און קיעוו האט זיך ארויסגעוויזען, אז די עמיסארען פון זינאוויעוו'ס אפאזיציאנערע גרופע זענען געשטאנען אין קאנטאקט מיט די אוקראינישע קאמוניסטען. די פלא"פארם פון דער פערשטענדיגונג איז געווען דער בעשלוס צו שאפען א פאדעראטיווע סאוויעטישע קאנסטיטוציע, וואס אנערקענט די רעכט פון דער אוקראינישער רעפובליק ארויסצוטרעטען פון פערבאנד פון די סאוויעטישע רעפובליקען.

דאס פערווירקליכען דעם דאזיגען פונקט איז געווארען דער יסוד פאר דער פערשטענדיגונג פון דער זינאוויעוו-גרופע מיט די אוקראינישע קאמוניסטען. דערביי האט אוקראינא, אלס אן'אומאפהענגיגע מלוכה, געזאלט אנהאלטען ביי זיך דעם סאוויעטישען רעזשים.

בכדי צו בעטראכטען די פראגע וועגען דער גרויסער צאהל ארעסטירטע אין מאסקווא, כארקאוו, לענינגראד און קיעוו, איז געשאפען געווארען ספעציעלע טריבונאלען, וועלכע וועלען ארויסגעבען אורטיילען אין א פערשנעלערטען טריב. א טייל פון די ארעסטירטע סטודענטען זענען שוין פערמשפט געווארען אויף פערשיקונג אויף די סאלאוויעצקער אינזלען. די לייכטערע אורטיילען וועלען זיין אויף פערשיקונג קיין סיביר.

קלאנגען וועגען א טריומוויראט

פון סטאלין וואראשילאוו און בודיענני

ווארשא, 6 (טעלעפאניש).

פערזאנען, וואס זענען אנגעקומען פון סאוויעט-רוסלאנד קיין פוילען בעשטעטיגען די ידיעות וועגען ווארקסענדען טעראר און וועגען די פאנישע שטימונגען, וואס הערשען אין ראטען-פערבאנד. א חוץ דעם גיבען איבער דיזעלבע פערזאנען, אז אויפ'ן קרעמעל בעמערקט זיך א פערשטארקטע בעוועגונג, די טויערען פון קרעמעל ווערען שטארק בעוואכט פון פערגרעסערטע מיליטער אפטיילונגען.

די לעצטע טעג האט זיך אין מאסקווע פערשפרייט א ידיעה, אז אויך דער אויסערן קאמיסאר ליטווינאוו און קארל ראדעק זענען געקומען אין א קאנפליקט מיט סטאלינען. סטאלין זאל פאר ווארפען ליטווינאוו'ן, אז ער דערנעהנטערט זיך צו טראצקין און אז ער וויל אראפפיהרען די סאוויעטישע פאליטיק אויף א נישט געהעריגער ליניע.

אויפ'ן קרעמעל זאל, לויט קלאנגען, ענטשטעהען א טריומוויראט פון סטאלינען, וואראשילאוו'ן און בודיענני'ן.

ראדיא-פראגראם

מאנטאג, דעם 7-טען יאנואר 1935

6.48 פליטען, 6.52 גימנאסטיק, 7.07 פליטען, 7.15 ידיעות, 7.25 פליטען, 7.50 רעקלאמע קאנצערט, 11.57 צייט סיגנאל, 12.03 ידיעות, 12.05 פרעסע, 12.10 קאנצערט, 1 ידיעות, 1.05 פליטען, 3.30 עקספארט, 3.35 בערזע, 3.45 קאנצערט, 4.45 לעקציע אין דער דייטשער שפראך, 5 קאנצערט פון מאדערנער מוזיק, 5.25 פליטען, 5.50 שמועס, 6 פליטען, 6.10 רעפערטואר פון די טעאטערן, 6.15 פליטען, 6.45 מוזיק, שמועסען פאר קינדער, 7 קאנצערט, 7.30 פעליעטאן, 7.50 ספארט, 8 מוזיק, 8.45 ידיעות, 9 קאנצערט, 9.45 רעפעראט, 10 רעקלאמע קאנצערט, 10.15 טאנץ מוזיק, 11 ידיעות, קאמוניקאטען, 11.05 טאנץ מוזיק.

Dr. H. Rakowski

אינערליכע קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

האט זיך איבערגעצויגען פון זאווארזקא 8

אויף טראוגוטא 5, טעל. 137-34.

רעפרעזענטאנץ-טעאטער „ראזמאיטאשטשי" ציגעל-נאס 27 טעל. 112-25.

דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

1000-ער מענשען האבען שוין בעוואונדערט

פאר די 1000-ער מענשען. וועלכע פערלאנגען עס צו זעהען

50 יאהר יודיש טעאטער אין איין נאכט

א צויבער-אווענד פון 1001 נאכט

א נאכט פון כל-טוב — א נאכט אין 7-טען הימל

די איינציגע פלאם-פייערדיגע קאסקאדנע סוברעטין

רעגינא צוקער

אין איהר קרוין-ראל.

היינט, מאנטאג, 9.30 א זייגער אוונט

וועט מען אין „ראזמאיטאשטשי" אויפציהען דעם פארהאנג און ס'וועט זיך אנהויבען א גראנדיעזער יובילעאום-אווענד פון די שענסטע און בעסטע מוזיקאלישסטע און הומארפולסטע עכט-יודישע פיעסען, וועלכע האבען בעצירט דאס יודישע טעאטער אויף דער גאנצער וועלט אין פערלויף פון 50 יאהר.

היינט, מאנטאג, 9.30 אוונט — גרויסע הנחה-פארשטעלונג

אלע בילעטען איז פארטער באר 1 זל.

דאס חזנ'דל

אין 3 אקטען, 20 נומערן געזאנג און טענץ מיט רעגינא צוקער אין דער הויפט-ראל. —

נאך דער גאנצער פארשטעלונג פון דעם יובילעאום-פראגראם:

א קראנץ פון די פאפולערסטע אפערעטען-פראגמענטען און סצענקעס אין קאסטיום און גרים אויסגעפירט דורך אלע ליבלינגע פון טעאטער: בר-כוכבא / שולמית / שלומקע און ריקל / חפני און פנחס / רומענישע חתונה / סאוואזער ליבע גאט, מענש און טייוועל / פרנסה / נשמה פון מיין פאלק.

קיין איין יודישער טעאטער-בעזוכער וועט נישט פעהלען היינט אין טעאטער.

לאדז, 7 יאנואר 1935

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 7 יאנואר 1935

מיט דער פויסט איבער די פרינציפען
פון פעלקער-בונד
דאנציג ווערט אינגאנצען „גלייכגעשאלטעט"

די דאנציגער נאציס האבען געמאכט דער פריישטאט א מתנה: זיי טיילען מיט, אז איניגיכען וועלען אלע אפאזיציע-פארטייען פארבאטען ווערען, אזוי ארום וועט אין דאנציג פארקומען די פולשטענדיגע „גלייכשאלטונג".

דורך די שלום-טראקטאטען איז דאנציג ערקלערט געווארען פאר א פריישטאדט. דאס דארף הייסען, אז אמת, דארט ליגט די מאכט נישט אזוי ווי אין סאאר-געביט, אין די הענד פון פעלקער-בונד, אבער א קאמיסאר פון פעלקער-בונד איז וואך איבער דער דאנציגער קאנסטיטוציע און היט אפ די רעכט פון דער בעפעלקערונג.

פון זינט היטלער האט איבערגענומען די מאכט אין דייטשלאנד איז אין דאנציג פארגעקומען אנ'אייגענארטיגע ענטוויקלונג. לויט דער ראסען-טעאריע, וועלכע איז אין היטלער-דייטשלאנד דערהויבען געווארען צום רעגירונגס-כלל, איז היטלער נישט בלויז קאנצלער פון דייטשלאנד, נאר אויך דער קאנצלער פון אלע דייטשען, פון אלע דייטשען! נישט בלויז פון יענע דייטשען, וועלכע וואוינען אין די גרעניצען פון דער דייטשער מלוכה, נאר אויך פון אלע, וואו זיי זאלען נאר וואוינען. ס'איז אלץ איינס, צי זיי געהערען פאליטיש צו עסטרייך, צו דער טשעכאסלאוואקיי, צו יוגאסלאוויען, אדער זיי בעהערען צו פראנקרייך אלס איינוואוינער פון עלזאס-לאטרינגען.

אט די פרינציפיעלע איינשטעלונג פון דער היטלעריסטישער פאליטיק האט קיינמאל נישט אויפגעהערט. מ'דארף זיך נישט נארען, אז אין געשפרעכען מיט איטאליען האט היטלער זיך אפגעזאגט פון אט די טעאריעס. אויך די פייערליכע הבטחה, וואס איז געמאכט געווארען לגבי פוילען האט נישט קיין רעאלען ווערט. מ'דארף דערמאנען, אז אין דער אינסטרוקציע פון ד"ר געבעלס צו די פראפאגאנדע-פיהרער אין אויסלאנד, איז געזאגט געווארען פאלגענדעס (ווי ס'האט געהאט פעראפענטליכט דער „פטי פאריזיען"): לגבי פוילען האט די נאציאנאל-סאציאליסטישע רעגירונג פון דייטשלאנד צוערשט אנגענומען א פאזיציע פון מוחל זיין... זעלבסטפערשטענדליך איז לחלוטין נישט רעזיגנירט געווארען פון די דייטשע פאדערונגען".

די בעמיהונגען פראקטיש צו ציהען די קאנסעקווענצען פון דער נאצי-סאציאליסטישער ראסען-טעאריע זענען אין דער ערשטער רייה געמאכט געווארען אין יענע מלוכות און טעריטאריעס וועלכע האבען א ריינע דייטשע בעפעלקערונג. די געשעהענישען אין עסטרייך אין פערגאנגענעם יאהר זענען געווען א בעווייז מיט וואסער איינגעשפארטער ברוטאלקייט בערלין ארבייט אין דער דאזיגער הינזיכט.

נאכדעם ווי ס'איז דורכגעפאלען דער אטענטאט אויף עסטרייך, וואס איז לאנג געווארען צוגעגרייט, האט מען געענדערט די מעטאדע: דער נייער לאזונג איז — נישט מעהר די עראבערונג און פעראייניגונג מיט דייטשלאנד, נאר די גלייכשאלטונג פון עסטרייך; אט דעם ציל פערפאלגט מען מיט דערזעלבער עקשנות. וועט די שטרייכישע רעגירונג זיך געפינען אין נאציאנאל-סאציאליסטישע הענד, דאן וועט אדאלף היטלער הערשען אויך אין ווין. ווייל צווישען דער עסטרייכישער און רייכסדייטשער נאציאנאל-סאציאליסטישער פארטיי איז נישטא קיין שום אונטערשיד ביים אנערקענען היטלער'ן אלס העכסטען פיהרער.

אט די נייע מעטאדע, וועלכע איז אנגעווענדעט געווארען אינ'ם קאמף פאר עסטרייך, איז אין דאנציג אויסגעפרובט געווארען מיט פולשטענדיגען ערפאלג. אין דאנציג הערשט היטלער אונבעגרענעצט. שוין פון לאנג ווערט בעגען די דאנציגער יודען (נאטירליך מיט דער נויטיגער פארזיכטיגקייט צוליב'ן אינטערנאציאנאלען כאראקטער פון דער שטאט) פונקט אזוי געהאנדעלט, ווי בנוגע די יודען אין דריטען רייך. שוין פון לאנג ווערען פערבאטען צייטונגען מיט דער גאנץ אפענער בעגרינדונג, אז זיי געפעלען נישט די נאציאנאל-סאציאליסטען. שוין פון לאנג איז דער דאנציגער סענאט נישט עפעס אנדערש, ווי דער אויספיהר-ארגאן פון דער בערלינער עקזעקוטיווע פון דער היטלער-פארטיי. שוין פון לאנג ווערען די פערטרעטער פון די ארבייטער און פון די קאטאליקען בעהאנדעלט ווי הפקרדיגע חיות. און איצט האט מען מודיע געווען, אז עס וועט געצויגען ווערען די לעצטע קאנסעקווענץ פון דער לאנגער ענטוויקלונג. דהיינו, אז עס וועלען פערבאטען ווערען אלע אפאזיציאנעלע פארטייען.

און דאס אלעס קומט פאר אין די אויגען פון פעלקערבונד-קאמיסאר. דאס אלץ קומט פאר אונטער'ן אויסרייד, אז דאס איצטערליכע דאנציגער פאליטיק. דאס איז דערזעלבער פוילער אויסרייד, אונטער וועלכען די וועלט פערקריכט, ווען מ'מאכט איהר דערויף אויפמערקזאם. אז אין דייטשלאנד ווערען געטרעטען מיט די פיס די פונדאמענטאלסטע געזעצען פון דער ציוויליזאציע. אבער פאר די געשעהענישען אין דאנציג קאן אט דער אויסרייד נישט דינען פאר א פארהאנג, ווייל גראד די איננערליכע פאליטיק פון דאנציג שטייט אונטער דער קאנטראלע פון פעלקערבונד. די אונטערדריקונג פון די מענשליכע רעכט, דאס אפשאפען יעטוועדע פאליטישע פרייהייט און אלע פאליטישע גראניטיפעס אין דאנציגער געביט איז א זעץ מיט דער פויסט אין פנים פון די אלע פרינציפען, וועלכע ס'פערטיידיגט דער פעלקערבונד און וועלכע זענען דער סוד פון דער אכטונג, וועלכע דער פעלקערבונד פערדינט אין דער גאנצער וועלט.

געארג בערנהארד.

דער שלום זשאבאטינסקי — בן-גוריון
ד"ר טהאן צום רעוויזיאניסטען-צוזאמענפאהר אין קראקא

דעפ. ד"ר י. טהאן איז אויפן העכסטען אופן צופרידען, אפילו ענטציקט פון דער פערשטענדיגונג, וואס איז פארגעקומען צווישען די רעוויזיאניסטען און דער הסתדרות, צווישען זשאבאטינסקי'ן און בן גוריון'ען. ער האט די צופרידענהייט שוין אמאל אויסגעדרוקט, נעהמענדיג אין שוץ די אנפיהרער פון די פארטייען געגען די אויפגערעגטע אנהענגער זייערע. ד"ר טהאן נוצט אויס נאך א געלעגענהייט די צופרידענהייט ארויס צוזאגען, דהיינו, דעם רעוויזיאניסטישען צוזאמענפאהר, וואס עפענט זיך מארגען אין קראקא. ד"ר טהאן שרייבט אין „נ. דז.":

נאך דער פערשטענדיגונג, וואס איז לעצטענס פארגעקומען צווישען זשאבאטינסקי'ן און בן גוריון'ען איז דאס בעגריסען דעם רעוויזיאניסטישען צוזאמענפאהר נישט נאר א פליכט, נאר באמת א בעדערפעניש פון הארץ. שוין לאנג האב איך נישט געהאט אין ציוניסטישען לעבען אזא פערגעניגען, ווי די טעג. און ס'איז מיר אריינגעפאלען אין האנד א פאטאגראפיע, וואס שטעלט פאר זשאבאטינסקי'ן און בן גוריון'ען ווי זיי זיצען לאמיר זאגען נישט ביים רונדיגען טיש און ווייזט אויס זיי זענען שוין ווייט פארטגעשריטען אין זייערע אונטערהאנדלונגען, אויף זייערע פנים'ער איז צו זעהן אזא טיפע צופרידענהייט, וואס מ'קאן מסתם זעהן אויפן פנים פון א מיליטער-פיהרער, וועלכער האט געוואונען די גענעראל-שלאכט. און זיי ביידע האבען אפגעהאלטען א גרויסען נצחון, כאטשבי איבער זיך גופא, איבער דעם אזוי מענשליכען ארויספיהלען גאר זיך אליין און די אייגענע בעדייטונג. צו אזא אפמאך, וואס איז געשלאסען געווארען צווישען זשאבאטינסקי'ן און בן גוריון'ען קאנען קומען נאר מענשען פון א העכערען מאסשטאב, וואס קאנען שטעלען העכער דעם אידעאל איידער די טאקטיק, דעם אינטערעס פון דער גאנצקייט פאר זייגע בעזונדערע טיילען. נאר פולבלוטיגע ציוניסטען האבען געקאנט קומען צו אזא אויסגלייך צווישען זיך, קיינמאל וואלטען נישט פעהיג געווען דערצו די אזוי גערומענע „פארטיילייט", פאר וועלכע די נשמהלאזע פארטיי איז געווארען א מין אפגאט.

מיר די ציוניסטישע פאטריאטען האבען דאס דערפיהלט און האבען דערפיהרט צום שלום. די פארטיי-אנהענגער זייערע פיהלען דאס נאך נישט און בעגרייפען נישט, אבער די העכסטע פיהרער זעהען, וואס עס דראהט און ווייסען, וואס מ'דארף טון.

זשאבאטינסקי, שרייבט ווייטער ד"ר טהאן, האט פערשטאנען די סיטואציע, ס'פערשטייט זיך, אז נאר אזא קלאהרע, אזא גרויסע אינטעליגענץ און אזא פעסטער גייסט, און דערצו אזא ציוניסט, אין זיין נשמה פיהלט דאך אויס דער ציוניזם יעטוועדער ווינקעל. און ער ווייסט דאך זיכער דאס, וואס מיר אלע ווייסען, וואס מיר זענען מחויב צו וויסען: דער רעוויזיאניזם אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע קאן שפילען די גרויסע ראלע פון א מעכטיגען מאטאר, קאן דינען פאר דער אנטרייב-קראפט, קאן וועקען און מיטרייסען. דעמאלט איז ער נוצליך און האט א היסטארישע בעדייטונג, אפגעריסען פון שטאמבוים, וואלט דער רעוויזיאניזם געבליבען הענגען אין דער לופט, ער וואלט נישט געהאט קיין שום שאנסען פון שעפערישער ארבייט, דאן וואלט ער געווארען די צושטערענדע קראפט, די פערניכטענדע, וואס עסט זיך אליין אויף און קריטיקירען אנדערע. ער וואלט שטענדיג געשטאנען און גערופען: איהר טוט שלעכט! אבער קיינמאל וואלט ער נישט געהאט קיין מעגליכקייט צו מיינען, ווי אזוי ער אליין וואלט עס געטון בעסער.

פערמאכען די מעדיצינישע שער
ווען מ'ערלויבט זיך רופען א דאקטאר

אין דער מעדיצינישער ביילאגע פון „קורירער ווילענסקי" פאדערט איינער, וואס שרייבט זיך אונטער „יוד", צו פערוואנדלען די איצטיגע אינדיווידועלע מעדיצין אין א געזעלשאפטליכע. ער ווייזט אן, אז פונקט ווי אלע דערגרייכונגען פון דער קולטור און פראגרעס איז אויך מעדיצין נישט צוטריטליך פאר'ן פויער, פאר'ן ארבייטער, פאר'ן נידריגען בעאמטען, פאר'ן אומפערמעגליכען סטודענט; קיין אינסטיטוציע, וואס זאל זיך פערנעהמען מיט מאסען-היילונג, זאל עפענען פאר די מאסען דעם צוטריט צו די דערגרייכונגען פון דער מאדערנער היגיענע און פראפילאקטיק. האבען מיר נישט. די וואס זענען בלומרשט יא פערהאן, דערפילען נישט זייערע אויפגאבע ווי געהעריג.

די קורערטער און היילאנשטאלטען — שרייבט ער ווייטער — זענען הכנסה-אונטערנעהמונגען פון א רייה שפעקולאנטען און מאדערנע קוראַרט-דאקטוירים, ווי אויך א געביט פון פלירט און פערוויילונגען. אפילו די אויפגאבען פון א דאקטאר-היגיעניסט זענען שטרענג בעגרעניצט מיט עטליכע סאציאלע פלאגען: קאמף מיט טובערקולאז, מיט דער שטערבליכקייט ביי זויגקינדער, מיט אנשטעקענדע קראנקהייטען.

צום סוף פערלאנגט ער ביי די דאקטוירים, אז זיי זאלען פיהרען א קאמף מיט די ארדענונגען, ביי וועלכע אנ'ארבייטער שטארבט צו 40 יאהר פון פראפעסיאנעלע קראנקהייטען, הונגער און איבערהארעוואניע זיך; אנ'אומפערמעגליכער סטודענט קרענקט אויף טובערקולאז א. א. וו. ער פאדערט, אז דער צוטריט אין שפיטאל, אין געזונטצענטער, אין אמבולאטאריום זאל זיין אנ'אומזיסטער, פונקט ווי דער צוטריט אין שול, ביבליאטעק און טעאטער.

ווי מיר זעהען, גיט צו דערביי דער ווילנער „טאג", זענען די אויספיהרען גאנץ ראדיקאלע, און די רעדאקציע האט געפונען פאר נויטיג צוצוגעבען א בעמערקונג, אז זי איז מיט זיי נישט מסכים, און דער ארטיקעל איז אפגעדרוקט געווארען אין סדר פון דיסקוסיע.

א דיסקוסיע, וועלען מיר צוגעבען, וואס קען ביים היינטיגען טאג האבען א טעארעטישע און פראפאגאנדע-בעדייטונג, אבער אבסאלוט נישט צואיילען די אלע גוטע זאכען, וועגען וועלכע „יוד" שרייבט.

דאס, וואס ס'וואלט זיך א סך לייכטער געלאזט אויפטון, איז פערמאכען די מעדיצינישע שער, ד. ה. פערקלענערן דעם אונטערשיד צווישען די האנאראַרען פון דאקטוירים און קאסטען פון רעצעפטען מיט דער צאהלונגס-פעהיגקייט פון פאציענט. דער פאקטישער האנאראר, וואס דאקטוירים נעמען איצט, איז אפשר קלענער פון די אפיציעלע טאקסעס, וועלכע די דאקטוירים-קאמער האט איינגעשטעלט. עס איז אבער נאך אלץ צו הויך אין פערגלייך מיט די פערדינסטען פון גרעסטען טייל פאציענטען. צי איז נישט בעסער א גרעסערע פראקטיק ביי אנ'ערגערען האנאראר איידער א גאנץ קליינע פראקטיק ביי א העכערען האנאראר?

דאקטוירים, וואס האבען צו טון מיט'ן שטעטעל, מיט'ן דארף, בעשטעטיגען, אז אין זעהר פיל פאלען רופט מען א דאקטאר ערשט דאן ווען די לאגע פון חולה איז העכסט געפעהרליך. מ'האט אמאל אפילו פערנאכלעסיגט א פאל. ווען א פויערטע האט זיך אריינגעשטאכען א נאדעל אין האנט און פאר דער אפעראציע האט מען זי געהייסען בעצאהלען 40 גילדען. נישט האבענדיג אזא סומע, איז זי צוריק אוועק צו זיך אין דארף און דעם זעלביגען טאג צי אויפצומארגענס געשטארבען.

אבער אויך אין שטאט געוויינט מען זיך מעהר אפ, ווי געזאגט, פון בענוצען זיך מיט מעדיצינישער הילף. אדער מ'רופט שוין דאן, ווען דער חלף ליגט שוין אויפ'ן האלז. א סוף מאכען צו דעם צושטאנד וואלט מען געקענט, אדער דורך פערביליגען די מעדיצינישע הילף, אדער דורך איינשטעלען א געהעריגע מעדיצינישע פערזיכערונג פאר די עלעמענטען, וואס פאלען נישט ארונטער די סאציאלע פערזיכערונגען און די פריוואטע מעדיצינישע הילף איז פאר זיי צו טייער. אזא פרוב איז געמאכט געווארען אין ווארשע. די אפצאהלען אבער, וואס זענען דארטען איינגעשטעלט געווארען, זענען אומבעדינגט צו הויכע. א פאמיליע פון 5 פערזאן, למשל, דארף צאהלען אזש 22.50 גילדען א חודש.

דער יודישער דאמפער „תל-אביב" וועט האבען א רעגולערע
שיפס-קאמוניקאציע צווישען חיפה און טריעסט

ירושלים (יט"א) אויף דער פרעסע-אויפנאהמע, וואס איז די טעג, ווי יט"א האט שוין טעלעגראפיש מיטגעטיילט, ארויסגעגעבען געווארען דורך דער ניי-געגרינדעטער א"י-שיפס-געזעלשאפט, איז מיטגעטיילט געווארען, אז די געזעלשאפט וועט איינשטעלען א רעגולערע צוויי-וועכענטליכע קאמוניקאציע צווישען חיפה און טריעסט. די ליניע, וועלכע וועט געעפענט ווערען דעם 22-טען פעברואר ה. י., וועט בעדינט ווערען דורך דעם דאמפער „תל-אביב", וועלכער וועט צו דער צייט זיך אומקעהרען קיין א"י פון א קורצ-רייזע ארום דעם מיטעללענדישען ים. דאס שיף האט א טאנאזש פון 10 טויזענד טאן און וועט שטעהן אונטער דער א"י-פאהן. „תל-אביב" האט איינגעריכטעט און ארט פאר 400 פאסאזשירען און וועט קורסירען אלס איין-קלאס-שיף. דער גרעסטער טייל פון דער מאנשאפט איז א יודישער. די א"י-שיפס-געזעלשאפט וועט גרינדען א ים-שול, אין וועלכער עס וועלען געשולט ווערען אנ'ערך 20 מאן פאר'ן שיפס-דינסט. צו דער מאנשאפט פון תל-אביב געהערען אינזשינירען, סטיוארדען איז אנדערע שיפס-לייט, וואס האבען פריהער געהאט געארבייט אויף גרויסע דייטשע שיפען.

די נייע שיפס-געזעלשאפט איז געגרינדעט געווארען דורך ארנאלד בערענשטיין און אנדערע יודישע דייטשע קאפיטאליסטען, וואס זענען פריהער געהאט געווען אקציאנערען פון דייטשע ליניעס. דעם פראיעקט פון דער א"י-שיפס-געזעלשאפט האבען זיי צוגעגרייט אין משך פון 18 חדשים.

די אטמאספערע פון „תל-אביב" וועט נאטירליך זיין א דורכאויס יודישע. חוץ א כשר'ער קיך האט דער דאמפער א קליינע סינאגאגע — א מיניאטור-קאפיע פון דעם בעקאנטען גרויסען סינאגאגען-בנין אין האמבורג

צי איז נויטיג און צוועקמעסיג די צענטראלע יודישע ווירטשאפטליכע קאמיסיע?

יודישע געזעלשאפטליכע טהוער זאגען זיך ארויס וועגען דעם פראיעקט פון קאמיטעט פון יודישע דעלעגאציעס

אנקעטע פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור

ווארשע (יט"א) דער געוו. סענאטאר ד"ר מיכאל רינגעל, וועלכער איז אין 1919—1920 געווען איינער פון די מיטגרינדער פון קאמיטעט פון יודישע דעלעגאציעס, האט איבערגעגעבן דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור פאלגענדע ערקלערונג אויף איהר אנקעטע איבער דעם פראיעקט פון קאמיטעט, פון יודישע דעלעגאציעס צו שאפען א צענטראלע ווירטשאפטליכע קאמיסיע אין פאריז מיט א ווירטשאפטס-ראט אין ווארשע:

מיינונג פון געוו. סענאטאר ד"ר. מיכאל רינגעל

עס איז שווער צו קעמפען, ווען מען איז הונגעריג און באַרוועס, אליין, צי עס איז א שלאכט אויפ'ן מלחמה-פעלד, וואו מען קעמפט מיט'ן באגנעט, צי עס איז א פאליטישער קאמף, ווען דאס געווער בעשטעהט אין שטים-צעטעל און פראפאגאנדע. שוין דער ענגלישער גענעראל וואלסלי פלעגט זאגען, אז דער מאגען טאר נישט זיין ליידיג, אז בלויז דאמאלס געהען די זעלנער מוטיג צום שטורם, ווען די זענען זאט.

אויפ'ן פאהן פון וועלט-קריזיס האבען די יודען געליטען אמשטארקסטען. קודם כל דערפאר, ווייל די זענען שטארקער ווי אלע געווען פארבונדען מיט דער אינדיווידואליסטישער און ליבעראל-קאפיטאליסטישער ווירטשאפט, וואס זיי האבען אזוי פיל מיטגעווירקט צו איהר שנעלען וואוקס אין משך פון די לעצטע הונדערט יאהר.

דאגעגען דער היינטיגער איבערשפאנטער שטאטס-קאפיטאל, זיין פערשידענע פארמען פון עטאטיזם און ווירטשאפטליכער „האלב-דיקטאטור" ביז דעם עקסאמישען טעראר, פערניכטענדיג די אלטע פארמען פון ווירטשאפטליכען לעבען, מאכט ער קודם-כל א חל פון די יודען, אפילו דארט, וואו ער האט לכתחילה נישט געהאט קיין ספעציפיש אנטי-יודישע איינשטעלונג.

און א פשיטא שוין, ווען די רעגירונגען אויף א גרויסען שטח פון איראפע — פון ריין ביז דעם מזרח אויף דער רוסישער גרענעץ — שטרעבען גלייכצייטיג, מיט איין קלאפ זאלען זיי אויסקלערען צוויי פליגען, אזוי דעם קריזיס ווי אויך דאס, ווי א פליג א שוואכע, יודענטום.

אין זעם יודישען פערשטענדיגונגס-קאמף אויף דעם ווירטשאפטליכען פראנט איז פערהאן פון איין זייט צופיל קלאגמוטערישע דעפעטיזם און פון דער אנדערער — ליידער צופיל דילעטאנטיזם און דאס איז זייער ערגסטער פארם, מחמת דעם איז גלייכצייטיג שרייעריש, רעקלאמע-ווכעוד און לייכטזיניג-אונפעראנטווארטליך.

ווער עס וויל און ווער וויל נישט, „ראטעוועט" עקאנאמיש דאס בעדראהטע יודענטום, און אויב ער איז נאך דערצו נישט קיין סאציאלאג און עקאנאמיסט, טרעט ער ארויס מיט א נאך גרעסערער הוצפה וואָרום, כידוע, זענען זונאכערס תמיד מעהר זיכער ביי זיך אין עינים פון דיאגנאזן און טעראפיע, ווי אמתיע דאקטוירים און דווקא אין איצטיגען מאמענט פון דער גרעסטער סכנה פאר'ן ווירטשאפטליכען פראנט איז קודם-כל נויטווענדיג, אז יודען זאלען רוהיג און ניכטער שטעלען א ריכטיגען דיאגנאז פון זייער קאטאסטראפאלער לאגע.

דאן מוז קומען די ריכטיגע און צוועקמעסיגע טעראפיע.

מען דארף אויספארשען, צי און ווי אזוי דער ווירטשאפטליכער ארגאניזם פון יודען וועט זיך לאזען צופאסען, אדער לפחות איינקריטשען אין דעם סקום-בעטעל פון די נייע פארמען, ווי אזוי קען ער זיך איינגעמאשטשען און האבען א תקומה אין די ראהמען פון מזרח-איראפעאישען עטאטיסטישען ווירטשאפטס-סיסטעם, וועלכער קעהרט זיך אום אין פיל פונקטען צו דער פאר-קאפיטאליסטישער ווירטשאפט און צירטעכ'ויין אפילו צו די מיטעלאלטערליכע אידעען: צעכען, רעגלאמענטאציע פון פרייזען, בעפעהיגונגס-צייגנישען, — און וואס עס איז דער מערק-צייכען פון די נייע שטרעמונגען.

עס דארף זיך דעריבער, לויט מיין מיינונג, האנדלען נישט אזוי וועגען שאפען א רעפרעזענטאטיווע קערפערשאפט, געבילדעט לויט דעם אז. גער. שליסעל פון פארטייען אדער ארגאניזאציעס אדער „צענטראלעס", ווי וועגען א קאמיסיע פון פאכמענער פון „ספעצען" פון פערשידענע געביטען, וועגען מענשען מיט אב'געשפרעכענדער בילדונג און ערפאהרונג אין סאציאלע און פאליטיש-עקאנאמישע פראגען. דער ווירטשאפטליכער ראט וואלט אלזא געדארפט גיכער זיין א פארשונגס-קאמיסיע, א קאמיסיע, וואס גיט ארויס מיינונגען, און נישט קיין פארמעלע און שווערע רעפרעזענטאנץ-קערפערשאפט ביז איצט פעהלט נאך ביי יודען דאס, וואס מען רופט ביי אנדערע פעלקער „עפענטליכע מיינונג" און וואס מען דארף שטרענג אפטיילען פון דער מיינונג פון פארטייען, פראקציעס און פראקציילעך, דער ווירטשאפטליכער ראט דארף עס טאקע אויסדרוקען דער דאזיגער יודישער לעבען אויף א ליכער מיינונג אין געביט פון ווירטשאפטליכע צוגען.

אהן דער הילף פון דרויסען וועט דאס פוילישע יודענטום, וואס געפינט זיך איבערייגענס אין איצטיגען מאמענט אין א מצב פון כאאטישער צובראכונג און אטאמיזאציע, די געפאהר נישט בעהערשען.

פון דער אנדערער זייט מוז אבער ענטשטעהן דער פונקט קודם כל אין פוילען, און ערשט דער צווייטער דארף, פונאנדערגעהן עס דארף קומען די ווירטשאפטליכע הילף, ד. ה. אין אויסלאנד, וואו די לאגע וועט וועט ווערען פאכמעניש און אביעקטיוו אבגעשאצט און די רעטונגס-מיטלען וועלען בעטראכט ווערען.

אויב מען דארף אין דעם זין פערשטעהן די איניציאטיוו פון קאמיטעט פון יודישע דעלעגאציעס וועגען שאפען א צענטראלע ווירטשאפטליכע קאמיסיע אין פאריז און א ווירטשאפטס-ראט אין ווארשע — מוז מען די דאזיגע איניציאטיווע מיט צופריעדענהייט בעגריסען.

געהיימנישען פון טראגישען זעלבסטמארד

פון בעריהמטען פילם-קאמיקער מאקס לינדער

וועלען אויפגעדעקט ווערען אויף א פראצעס אין פאריז

אין גיכען וועט פארקומען פאר'ן פאריזער געריכט א פראצעס, אין וועלכען עס וועט ארויסטרעטען נישט קיין קלענערער אדוואקאט, ווי דער געוועזענער פראנצויזישער אויסערן-מיניסטער פאל באנקור. דער בעריהמטער מלוכה מאן וועט אנטון די אדוואקאטען ראבע און וועט פערטיידיגען איינעם פון די צוויי צדדים. פאל באנקור טרעט ארויס אזוי קנאפ אין געריכט, אז א פראצעס אין וועלכען ער בעוויזט זיך, בעטמט תמיד אן א כאראקטער פון א גרויסער געשעהעניש.

מאקס לינדער'ס טראגישער זעלבסטמארד

דעם 1. נאוועמבער 1923 זענען געפונען געווארען אין א הלעגאנטער וואוינונג פון שאמז עליזע, אין א גסיסה-צושטאנד דער בעריהמטער פראנצויזישער פילם קאמיקער מאקס לינדער, צוזאמען מיט זיין יונגער פרוי. ביידע זענען געלעגען מיט שרעקליך-צושניטענע אדערן, און נעבען די האט מען געפונען א פלעשעלע ווערא-נאל. מאדאם לינדער איז שוין געווען טויט. מאקס לינדער אליין האט נאך געאטעמט, מען האט געטון אלץ וואס מען האט געקענט איהם צו דערהאלטען ביי דער נשמה, עס האט אבער נישט געהאלפען, אין איניגע שעה איז ער אויך געשטארבען.

אויפ'ן טיש האט מען געפונען א גאנצע רייה בריף, וועלכע דער זעלבסטמערדער האט געשיקט צו זיין יוריסט-קאנסולט דיראן ווילעט, צו זיין געטרייען פריינד ארמאן מאסאר, צו זיין שוועסטער, און צו זייגע עלטערן.

אויך זיין פרוי האט פאר'ן טויט איבערגעלאזט א בריף, דאס איז געווען צו איהר מאמען מאדאם פעטערס. דער בריף איז געווען „דער לעצטער ווילען" פון דער טאכטער.

א ראמאן, וואס האט געבראכט אומגליק

אט דער טראגישער זעלבסטמארד איז געווען דער עפילאג פון א ראמאן, וואס האט זיך אנגעהויבען צוויי יאהר פאר דעם אין שאמאניקס.

דארט האט זיך געפונען מאקס לינדער. צו זיין אומגליק האט זיך דארט אויך געפונען די שעהנע 17-יעהריגע מארגעריט פעטערס, אין וועלכער דער בעריהמטער מאקס לינדער האט זיך „שטערבליך" פערליבט. עס איז זיך לייכט פארצושטעלען, וואס פאר א ווירקונג עס האט געהאט אויפ'ן יונגען מיידעל, די ליבעס-ערקלערונג פון אזא בעריהמטען שוישפילער און דאן זשואן. וואס פאר א מיידעל האט געקענט חלומען פון א גרעסער גליק? ! עס איז אזאר די ליבער געווען זיס אויסצוהערען די שעהנע ווערטער פון איהר פערליבטען.

איהרע עלטערן האבען אבער נישט געוואלט צולאזען דעם ראמאן צו א שדוך. זיי אליין זענען געווען פערמעגליך און האבען נישט געוואלט אז זייער קינד זאל הייראטען מיט א מאן, וואס איז שוין געווען רייף אין יאהרען.

אזוי ווי אין פילם

דא האט זיך אין מאקס לינדערן צורעדט זיין פאך. ער איז געווען א פילם אקטיאר און ווי אין די פילמען האט ער געהאנדעלט. ער האט אויסגעכאפט דאס יונגע מיידעל אונטער די אויגען פון דער גובערנאנטין און איז מיט איהר אנטלאפען. פאליציי האט זיי געזוכט. פונקט ווי אין פילם. דער סוף איז געווען, אז עס האט נישט געהאלפען קיין טאטע-מאמע, און מאקס לינדער האט חתונה געהאט געזעצליך מיט דער 17-יעהריגער מארגעריט פעטערס.

דאס גליק פון דער חתונה האט נישט לאנג געדויערט. עס האט זיך באלד ארויסגעשטעלט, אז מאקס לינדער איז געווען משוגע איפערזיכטיג, ער האט נישט באר פערשלאסען זיין יונג ווייבעל און האט זי אין ערגעץ נישט געלאזט קומען. דאן ער האט זי אפילו געשלאגען אויך. פון זייער גליק איז געווארען א גיהנום. איינער איז מיאוס געווארען דעם צווייטען. זיי האבען שוין אפילו פרובירט ביידע זיך פערטגעמאכט. אבער זייז זענען אבגעראטעוועט געווארען.

בייד אזעלכע אומשטענדען איז געבוירען געווארען זייער מיידעלע זשאנעט. די דראמע איז פארמילידען לעבען איז אזוי ווייט, אז אין יאהר 1925 האט מאדאם לינדער אנגעגעבען אויף א גט. דאס האט מעהר פעריבטערט געגען איהר דעם איפערזיכטיגען און אפשר נישט נארמאלען מאן. ער האט אזוי לאנג „דורכגעריבט", ביז זי האט צוריק געצויגען איהר גט. אזוי האט זיך זייער דראמאטיש פאמיליען לעבען געצויגען ביז עס איז געקומען דער טראגישער טאג, ווען מען האט זיי ביידען געפונען אין בלוט אין דער הייכער וואוינונג פון עטואל-קווארטאל.

צו וועמען געהערט דאס קינד?

דער זעלבסטמארד פון די עלטערן, האט ארויסגעשטעלט אזא פראגע:

ווער דארף ווערען דער אפוטרופוס פון מיידעלע?

מאקס לינדער אליין האט פאר זיין טויט ערקלערט, אז ער וויל אז זיין מיידעלע זאל איבערגעהן צו דער אפוטרופסות פון זיין ברודער מאריס לינדער. מאדאם לינדער האט אבער פאר'ן טויט ערקלערט, אז איהר „לעצטער ווילען" איז איהר מאמע זאל צו זיך איבערנעהמען דאס מיידעלע ביז זי וועט ווערען פולעהריג.

ארום דער דאזיגער פראגע דרעהט זיך איצט דער גאנצער פראצעס. עס איז אויך נישט אזוי ווייט די פראגע פון מיידעלע גופא, ווי די פראגע פון די גרויסע קאפיטאלען וואס זענען פערבונדען מיט דעם. מאקס לינדער האט איבערגעלאזט א סך געלד און וואו עס איז דא געלד, זענען פערהאן געראכטע און אומגעראכטע פרעטענדענטען.

פאר'ן פראצעס וועט זיך אויפקלערען דער גאנצער טראגישער לעבען פון בעריהמטען פראנצויזישען קאמיקער. עס וועלען געלייענט ווערען בריף, וואס וועלען ווארפען א ליכט אויף זייער לעבען און פסיכאלאגישען צושטאנד. עס איז פערהאן א גרויסע סכנה אז ער איז פאר'ן טויט געווען אבנארמאל. אויב אזוי זאל זיך בעשטעטיגען קען מען איבערהויפט וועניג לעגען אכט אויף זיין ווילען און צוואה.

אין נאמען פון מאריס לעוויל, לינדער'ס ברודער, וועט ארויסטרעטען פאל באנקור, און אין נאמען פון מאדאם פעטערס, לינדערס שוויגער — פיער מאס.

קינא-טעאטער
„MIRAZ"
11 ליסטאפאד (קאנסטאנט.) 16
היינט צום לעצטען מאל!
פון מעכטיגסטען פילם פון דער סאוועט. פראד. SOJUZKINO אין מאסקווע
„טשעליוסקין-קאטאסטראפע"
פילם דאקומענט, וואס שילדערט די אפפערונג און דעם גרויסער טריומף פון די טשעליוסקין-העלדען מיט
פראפ. אטטאן שמידט
פרייזען פון די פלעצער:
54 גר., 85 גר. 1.09 זל. באלקאן 75 גר.
אנאנס! דער נייכסטער פראגראם:
„KOCI PAZUR"
מיט Harrold Lloyd
40
דער זאל איז גוט בעהייצט

ד"ר.
Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02
נעהמט אן אין הויט- און ווענערישע קראנקהייטען. מענער-שוואכע
נעמט אן פון 8—12 בייטאג און פון 4—9 אווענד.

10 יאהר געווען א יודישע און איהר מאן האט דערפון נישט געוואוסט

די ציוויל-אפטיילונג פון האלנער קרייז-געריכט וועט בקרוב בעטראכטען א ירושה-פראצעס, וועלכער האט היפטער זיך א העכסט-סענסאציאנעלע פארגעשיכטע:

דער פריץ לעאפאלד זאיעווסקי האט זיך אין יאהר 1920 בעקענט און וואַרשע מיט א געוועזענע עמיליא שמידט א קאבארעט-טענצערין און וועלכער ער האט זיך שטארק פערליבט.

עמיליא שמידט איז אלט געווען דאמאלסט קנאפע 30 יאהר און לעאפאלד זאיעווסקי איז מיט אנדערטהאלבען צעהנדליג יאהר געווען עלטער פון איהר.

עמיליא שמידט האט איהם דערציילט, אז זי האט שוין געהאט א מאן מיט וועלכען זי איז זיך פונאנדערגעגאנגען און האט פון איהם 2 קינדער.

זאיעווסקי איז געווען אין איהר שטארק פערליבט און געזומען פאַהודען די זאל מיט איהם חתונה האבען.

עמיליא שמידט איז מסכים געווען מיט'ן בעדינג אבער ער זאל א העלפט פון זיין פערמעגען איבערשרייבען אויף איהר נאמען. דער פערליבטער פריץ האט אויף אלץ איינגעשטימט. זיי האבען חתונה געהאט און געלעבט גליקליך ביז'ן 1930 טען יאהר, צו דער צייט האט די פרוי אנגעהויבען צו קרענקען ס'האט זיך ביי איהר אנטוויקעלט א ראק און אין איין יאהר 1933 אין יאנואר חודש געשטארבען.

פאר'ן טויט האט זי צוגערופען צו זיך זאיעווסקין און געזאגט איהם מע זאל איהר מקבר זיין נישט אויף קיין צמנטאר, נאר אין גרויסען סאד פון גוט, און מען זאל אויף איהר קבר נישט שטעלען קיין צלם, נאר א קאלעכדיגען מארמאר-שטיין מיט אן אויפשריפט: „דא רוהט עמיליא זאיעווסקא, געבוירענע שמידט".

זאיעווסקי האט איהר פערלאנג אויסגעפיהרט. אין א געוויסער צייט ארום נאך איהר טויט, האט זאיעווסקי אין דער אנגוועזענהייט פון נאטאריוס און איהרע 2 זיהן פון ערשטען מאן, געעפענט די איבערגעלאזטע צוואה, פון וועלכער מען האט זיך דערוואוסט פאלגענדע אויסטערלישע געשיכטע:

עמיליא שמידט איז געווען א ווילנ'ער יודישע מיידעל, אויפ'ן 18-טען יאהר פון איהר לעבען האט זי זיך געשמדט און חתונה געהאט מיט א נאָקציג-באמטען.

ביז דער רעוואלוציע האט זי געוואוינט גליקליך מיט איהר מאן. בעת דער איבערקעהרעניש האט אבער איהר מאן זיך אנגעשלאסען אן דעניקינס פאגראם-באנדעס. דאס האט איהר שטארק געקרענקט און יאהר 1920 איז זי געקומען אלס רעפאטריאנט קע קיין פוילען צוזאמען מיט איהרע קינדער וואו זי האט בעקומען ארבייט אלס טענצערין אין א קאבארעט.

צו דער צייט האט זי זיך בעקענט מיט זאיעווסקין און מיט איהם חתונה געהאט. נאך דער חתונה, אין יאהר 1924 איז זי געפאהרען קיין דאנציג און האט דארט מגייר געווען איהרע צוויי זיהן. זי אליין איז אויך צוריק איבער אויפ'ן יודישען גלויבען. איהר מאן האט וועגען דעם נישט געוואוסט. לסוף פון דער צוואה שרייבט זי אז א איהר פערמעגען לטובת איהרע יודישע קינדער מיט דעם בעדינג, אז 20 פראצענט פון דער סומע זאלען זיי שענקען אויף יודישע געזעלשאפטליכע און רעליגיעזע הצטרכותן.

ווען דער פריץ האט זיך דערוואוסט, אז זיין פרוי האט איהם 10 יאהר גענארט, האט ער בעשלאסען אנגעגעבען א בקשה אין געריכט וועגען אנולירען די צוואה.

דער סענסאציאנעלער פראצעס צווישען קריסטליכע שטיף-טאטען און דיבע צוויי שטיף-זיהן די גרים שמידט וועט פארקומען די נאהענטסטע צייט.

מאסענ אײנזאמע פרויען אין ניו־יארק

(ספעציעלע קארעספאנדענץ)

פון ה. יאפע

איבער די גאסען פון ניו־יארק בלאנדושען ארום צענדליגער טויזענטער איינזאמע פרויען, וואס לעבען אליין פאר זיך און וועמען ס׳לעבען מאכט „אנדערש“. א גרויסער טייל פון זיי זענען קרבנות פון דער גרויסער שטאט. די גרויסע שטאט האדעוועט איבער זאמע פרויען; די גרויסע שטאט ציהט אבער אויך צו איינזאמע פרויען פון אלע פערווארפענע ווינקעלעך און מאכט זיי נאך מעהר איינזאם.

איך טרעף זיי טעגליך, די איינזאמע פרויען, אין דעם עס־צימער פון מיין האטעל. דער האטעל איז בכלל א מקום־מקלט פאר די איינזאמער פרוי, ווייל אויב שוין יא אליין, איז שוין בעסער צו שוהעבען אין דער לופטען; אויב שוין יא איבערגעריסען די פעדים, וואס האבען זי צוגעבונדען צו איינענע בלוט און צום אייגענעם באדען, איז שוין בעסער דער קלייגער האטעל־צימער. דער גרויסער, שווארצער שליסעל צום צימער, צוגעבונדען צו א הילצערנעם גארטעל, מיט׳ן נומער פון דעם צימער, — דאס איז איהר פאספארט אין דער גרויסער שטאט; דאס איז איהר איינציגע אידענטיפיצירונג פאר דער וועלט.

איך האב זיך בעקענט מיט א צאל פון די הויזיגע איינזאמע פרויען און אויסגעהערט זייערע לעבענס־געשיכטעס, איך האב זיך דערנעהנטערט צו זיי און צו זייער איינזאמקייט.

* * *

די קומט אראפ עסען פריהשטיק גאר פריה, אבער יעדען פריהמארגען אין דער זעלבער צייט, כמעט צו דער מינוט, 8.30. זי איז אלט ארום 35 יאהר, בידריג און וואוקס, איהרע בעוועגונגען זענען לאנגזאמע און [illegible]ציזע. שוין צוויי יאהר ווי איך זעה זי, טאג־איין טאג־אויס, און קיינמאל האב איך זי נישט געזעהען אין קיין אנדער שטימונג, קיינמאל נישט בעמערקט קיין אנדער אויסדרוק, ווי די סטאטישע רוהיגקייט און די פערגליווערטקייט פון וואקס.

זי איז נישט קיין ארימע.

בעקען איך זיך מיט איהר געשיכטע: זי שטאמט פון אן אריסטאקראטישער פאמיליע. זי האט זיך געהאדעוועט אין רייכטום און געגעסען פון אל־דאס־גוטס. צו 17 יאהר האט זי זיך פערליבט, נישט אין איינעם פון די אריסטאקראטישע יונגעלייט, מיט וועלכע זי האט שטודירט, און נישט איינעם פון די, וועלכע איהר פאטער האט געבראכט אהיים, נאר גראד אין א יוד. זי קומט פון א געגענט, וואס איז פערסם׳ט פון דער „קו־קלוקס־קלען“־בעוועגונג, און דער נאמען „יוד“ איז געווען אזוי טריף אין זייער היים ווי „נעגער“, נאך אפשר ערגער.

איז עס אבער געווען א שטארקע ליבע, וואס האט געשמעקט מיט לעבען און טויט; איז דאס מיידעל אנטלאפען פון דער היים מיט׳ן יודישען יונגענמאן, און ווען איהר פאטער האט זיי ענדליך געפונען ערגעץ אין א האטעל אין א קליין שטעטעל הערביי, האט איהם דער אלטער אריסטאקראט אויפגערט דערשאסען, איהר א שפיי געטוהן אין פנים אריין און איז אוועק, — דער פאטער איז אויך אין א קורצער צייט ארום געשטארבען.

די פאמיליע האט איהר געצוואונגען צוריק אהיימצוקומען, אבער זי האט א דאנק יענער שטארקער, טראגישער איבערלעבונג פערלוירען דעם אימפולס פאר׳ן לעבען, עס איז אין איהר אפגעשטארבען דער לעבענס־דראנג און זי האט שוין מעהר נישט געשפירט די ווארימקייט פון דער זון, דעם קלאנג פון מענשליכע קולות און דעם בעגעהר צו אטעמען.

האט זי זיך שטילערהייט ארויסגעריסען פון דער היים, גענומען דאס געלד, וואס זי האט געירש׳ענט פון איהר פאטער, און האט גענומען וואנדערען פון שטאט צו שטאט, בעריגד, אהן א ציל־פונקט, אהן א ווילען.

„אבער ניו־יארק געפעהלט מיר אמבעסטען“, האט זי פאר מיר געענדיגט דעם לעצטען קאפיטעל. „דא, אין דעם רעש, קאן מען אויסלעבען די יאהרען, דא לאזט מען מיך גיין רוהיג און לאנגזאם צו מיין טויט“...

* * *

פרוי מ. איז א שיין, יונג ווייבעל, מיט גרויסע, טיפע און שווארצע אויגען, וואס זאגען עדות אויף א רייך־סעקסועלען לעבען, און וואס בעלייכטען איהר גאנצער געזיכט. זי איז א טאנצענדיגע, גראציעזע און לעבענס־לוסטיגע פרוי, וואס איז בעשאפען געווארען פאר א מאן, זי טראגט אבער דעם אויסדרוק פון א וויסטער אלמנה, ווען זי איז אליין.

און פארוואס איז זי אליין, די דאזיגע פרוי, וועמען די נאטור האט געשאנקען אזוי פיל לעבען און ליבע? — ווייל איהר מאן איז אן ארמעער אפיצער און פאהרט אוועק אויף חדשים לאנג און קאן איהר נישט מיטנעמען. פרעג איך זי, פארוואס זי פאהרט נישט מיט, ענטפערט זי, אז פרויען קאנען נישט מיטפאהרען. פרעג איך זי ווייטער, פארוואס זי ארבעט נישט אדער קריגט זיך נישט היים און לעבט נישט ווי א מענש, אנשטאט צו וואוינען אין א האטעל? — ענטפערט זי, אז א היים אהן א מאן איז קיין היים נישט. ווי קאן דאס א פרוי שלאפען אליין ביי־נאכט אין א היים? ווי קאן זי ארומשפאנען איבער די פוסטע צימערען? און אהן א מאן זענען דאך די צימערען פוסט, און צו וואס טויג עס איהר אזוי, אין האטעל, פיהלט זי זיך ווי א צייטווייליגער גאסט, וואס ווארט אויף א באהן, אויף א שיף, און נאך א טאג, נאך א שעה, וועט זי אוועקגיין, — נעמט זי אנהויבען לעבען.

* * *

יעדען פריהמארגען, ווען די יונגע ק. קומט אריין אין עס־צימער, הויבען אלע אויף די אויגען און נעמען א קוק אויף איהרע קליידער, דאס בלי־מעל אין לאץ, דאס טעאטרישע היטעלע און די פיקאנטע ציהרונג, וואס זי טראגט כסדר, כדי צו ציהען די אויפמערקזאמקייט פון אלעמען.

וועגען איהרע ליבעס האט מען שוין אויפגעהערט צו רעדען, ווייל זיי האבען געקלונגען צו פאנ־טאסטיש, און מען האט שוין פשוט פערלוירען דעם חשבון; אבער איין ליבע, וועלכע איז אייגענטליך נישט געווען קיין ליבע, נאר א שפיל, האט איבער־געקעהרט דעם גאנצען פאנטאסטישען טורעם איהרע און געענדערט איהר גאנץ לעבען.

א יונגערמאן האט זיך פערליבט אין איהר, אבער זי האט איהם נישט גענומען ערנסט. זי האט אייגענטליך קיין זאך נישט גענומען ערנסט, נאר איהר אפעטיט פאר׳ן לעבען.

דער יונגערמאן האט זי געוואלט „רעפארמי־רען“, ברענגען איהר צום שכל, איהר ניכטער מאכען איהר פאר א פרוי, — פאר זיין פרוי; האט זי זיך אבער אויסגעלאכט און אפילו איהם נישט גוט אויסגעהערט.

„איך וועל זיך גיכער נעמען דאס לעבען, איידער צו זעהען דיך אין דעם פראצעס פון זעלבסט־פערניכטונג“, האט ער איהר געגעבען אן אולטימאטום.

„דאס וואלט געווען זעהר אינטערעסאנט, א סענסאציע אין דער שטילער שוויץ“. האט זי איהם קאקעטיש געענטפערט, „לאמיר זעהען, צי דו האסט טאקע דעם מוט דאס צו טון; איך גלויב עס נישט“.

א שאס פון זיין רעוואלווער איז געווען זיין ענטפער. די קויל איז אריין אין זיין הארצען און האט איהם אוועקגעלייגט אויפ׳ן ארט.

אט דער שאס האט זי פלוצלינג אויפגעטרייסעלט פון דעם פיבער, אין וועלכען זי האט געלעבט; און די אויפוואכונג איז געווען א שרעקליכע, — זי האט זיך פלוצלינג דערזעהען אהן א באדען אונטער די פיס און אהן וועלכער עס איז בערעכטיגונג צום לעבען.

זי קלאגט נישט אויף דעם יונגענמאן, זי טרויערט נישט אויף זיין ליבע, — זי ווייסט אבער נישט וואס צו טון אין א רעאלער וועלט, ווי צו בעגייען זיך מיט ניכטערע, ארבייטזאמע מענשען, און ווי אזוי צו ספראווען זיך מיט געוועהנליכע טאג־טעג־ליכע פראבלעמען.

זי איז ערשט געבוירען געווארען, און איז אן איינזאם קינד, וועמען ווייניג מענשען פערשטייען און וועמען קיינער שענקט נישט קיין גוט ווארט.

ירושלים געדראָהט צו בלייבן אָהן וואַסער

דרייסיג שעה איז ירושלים געווען אָהן שום וואַסער צופלוס

(ספעציעל פון אונזער קארעספאנדענט)

א גרויסע סענסאציע וועלכע האט אבער געהאלטען העכער א מעת לעת די הויפטשטאט ירושלים אין גרויס שרעק צו פערבלייבען אהן שום וואסער־צופלוס האט דא פאסירט יענע וואך, פאר די גרויסע רעגען־געוויטערס.

ווי בעוואוסט איז די וואסער־פערזארגונג פון ירושלים, נאך ביז׳ן היינטיגען טאג נישט ענטגילטיג רעגולירט. ירושלים מיט איהר קנאפע הונדערט טויזענדיגער בעפעלקערונג איז נאך כסדר אנגעוויזען אויף צוויי הויפט־קוואלען פון וועלכע מען פירט צו וואסער אויף א מרחק פון צוואנציג קילאמעטער פון ירושלים, אט די צוויי קוועלען פערזארגען עס ירושלים מיט וואסער און אין זייער „זכות“ לעבט עס ירושלים, פערשטעהט זיך דעריבער ווי זארגפעלטיג עס ווערען אפגעהיטען די איינריכטונגען פון די קוואלען. עס זאל חס־וחלילה נישט געשעהען קיין שום מכשול און שטערונג ביים בעקומען דאס וואסער. עס איז דעריבער ליכט זיך פארצושטעלען די שרעק וואס האט ארומגענומען גאנץ ירושלים, ווען אין איינע שעהנעם העלען פריהמארגען האט מען זיך דערוואוסט, און פערשטעהט זיך, גלייכצייטיג „דער־פיהלט“ דאס איינער פון די צוויי קוואלען און טאקע דער שטארקערער און גרעסערער, וועלכער פלעגט צו שטעלען זעכציג פראצענט וואסער פאר גאנץ ירושלים, האט זיך אפגעשטעלט ממש, „פער־שטייקט“ און גיט נישט מעה׳ קיין וואסער.

עס איז ענטשטאנען א געוואלדיגע בהלה און א קאלאסאלער פחד האט ארומגענומען די ירו־שלימער שטאט־פערוואלטונג, עס זענען צו די וואסער־איינריכטונגען פון דאזיגען קוואל דעלעגירט געווארען די סאמע בעסטע פאכמענער געאלאגען, וועלכע האבען אבער גארנישט געקענט אויפטון. די דאזיגע ערשיינונג איז געווען אן אויסערגעוועהנליכע, און קיין שום געאלאג האט נישט געקענט פעסטשטעלען די סיבה פון אפשטעלען זיך פון די וואסער־רעהרען. די אראבישע דינע־שאפט, וועלכע בעזיצט די וואסער־איינריכטונג פון דאזיגען קוואל שוין העכער פופציג יאהר, האט ערקלערט דאס בעת זייער לאנג יעהריגער בעדינונג האט נאך אזעלכעס נישט געטראפען, אז דאס דאזיגע געשעהעניש קען מען נאר פערשטעהן אלס „אצבע אלקים“, אפנים, דער רבונו של עולם איז נישט צופרידען מיטן הייליגען ירושלים.

די שפאנונג האט אנגעהאלטען דרייסיג שעה, און די שרעק איז געשטיגען. ענדליך נאך העכער א מעת לעת, איז געקומען די ענטשפאנונג, די הע־צער און געמיטער פון דער ירושלימער שטאט־פערוואלטונג האבען פרייער אפגעטעמט. ירושלים איז געראטעוועט געווארען פון דורשט, עס איז גע־געשעהן דער גרויסער נס, וועלכער האט אפגע־אטעמט די שטאט פון פערניכטונג.

דער „פערשטאפטער“ קוואל האט אנגעהויבען צו פליסען מיט א שטראם וואסער, מיט א פיל גרע־סערער קראפט ווי פריהער און ליפערט איצט 4—5 מאל מעהר וואסער ווי פארן אפשטעלען זיך, און קאן דעריבער איינער אליין אהן דער הילף פון צווייטען קוואל פערזעהן גאנץ ירושלים מיט וואסער.

איצט זענען שוין די געאלאגען „קלוגער“ געווארען און ערקלערען דעם גאנצען מערקווירדיגען פאל מיט פאלגענדעס:

ווי עס ווייזט אויס, האט דער קוואל אנגע־טראפען אויף א נייעם נאך נישט ביז איצט ענט־דעקטען שטראם וואסער און האט דעריבער אנגע־הויבען מיט א ריזיגען קראפט צו שטראמען דורך די וואסער־רעהרען. דער וואסער־דרוק קראפט איז געווען אזא שטארקער, דאס ער האט מיטגעריסען זאמד און ציגעל פון די אינערליכע וואסער־איינריכ־טונגען, און האט דעריבער פערשטאפט די עפנונגען פון די רעהרען און דעריבער פעראורזאכט דאס וואסער אפשטעלען, עס האט גענומען ווייזט אויס א העכט ביסעל צייט ביז דער וואסערדרוק קראפט האט זיך נארמאליזירט און בעזייטיגט אלע שטערונגען און גענומען ענטוויקלען נארמאל זיין טעטיגקייט.

סיי ווי, זעהט מען טאקע, אז דא שטעקט „גאטס האנד“, און די הייליגע שטאט ירושלים איז בעשערט געווען אפצוקומען מיט בלויז שרעק. און דערפאר פרעהט זי זיך איצט מיט דער גרויסער שפע, פון וואסער, וועלכע דער דאזיגער קוואל לי־פערט איצט.

א פערטרעטער.

א „קריסט“, וואס האט געליטען פאר זיין יודישקייט

שפאנענדע געשיכטע פון דר. ראדעריגא לאפעז, וועמעז די ענגלישע קעניגין עליזאבעט האט אפגעהאקט דעם קאפ

פון יוסף מייזליק

צוויי אנטקעגענגעזעצטע כוחות איבער וועלכע ער האט נישט געהאט קיין שום קאנטראל, האבען זיך פעראייניגט צו ברענגען דאקטאר לאפעז׳ן, צו זיין אומגליקליכען סוף, פון איין זייט איז ער גע־ווארען דער הילפלאזער אינסטרומענט דורך וועל־כען דער שפאנישער טיראן האט געוואלט דורכפיה־רען זיין טייוועלשען פלאן; און פון דער צווייטער זייט איז ער שוין געווען דער אנגעצייכענטער קרבן פון עסעקס׳ן און זיינע אגענטען.

געגען עסעקס׳עס מאכינאציעס איז ער געווען הילפלאס אומבעהאלפען. אבער פון פיליפס הענט האט ער געזוכט מיטלען ווי אזוי זיך ארויסצודרע־הען. ער האט זיך נישט געקאנט מעהר צוריקציהען פון דורכפיהרען דעם פלאן, אבער ער האט איהם גע־שטעלט א בעדינג, וועלכען ער האט געוואוסט, אז פיליפ וועט איהם נישט אנבעהמען; ער האט ביי איהם געבעטען דאס גאנצע געלט פאראויס. און עס האט זיך אנגעהויבען א דינגעניש. דער איינציגער אופן, וואס איז געווען זיכער אויף אנצופיהרען די פערהאנדלונגען, זענען געווען פערזענליכע שטאפע־טען.

סוף נאוועמבער 1593 זענען אין לאנדאן אנ־געקומען צוויי שפאנישע שליחים, וועלכע האבען זיך געהייסען פיהרען צו דעם הויז פון דר. לאפעז, אר־בער געבראכט האט מען זיי אין דער פריוואטער וואוינונג פון עסעקס, וואו מען האט זיי גלייך גע־נומען אויף א שטרענגען פערהער.

דייערע בעמען זענען געווען טימיקא און גא־מא, און דייערע געשעפטען האבען זיי אנגעגעבען אלס סוחרים פון פערל. וועגען לאפעז׳ן האבען זיי בלויז געהערט, אז ער איז א גרויסער דאקטאר. מעהר ווייסען זיי וועגען איהם קיין זאך נישט. אין די קעשענעס האט מען ביי זיי אויך קיין זאך נישט געפונען, עסעקס׳עס אגענטען האבען די אויסגעטון מישער באקעט און האבען גרינטליך אונטערזוכט אלע זייערע קליידער. ביי טימיקאן איז געוועזען איינגענייהט א בריף פון אנדראזאן צו לאפעזן.

„דיין מאיעסטעט איז זעהר אומגעדולדיג צו בענוצען די פערל; עס איז זיין ווונש צו בעקומען זיי נישט שפעטער ווי אויף דעם ווייגאכטס־אוונט. דער מקח און די בעדינגונגען פון אפצאהל בלייבען אזוי ווי מיר האבען אפגערעדט“.

ביז שפעט אין דער נאכט האט מען טימיקאן און גאמאן געפייניגט, אז זיי זאלען דערקלערען, וואס עס ווערט געמיינט מיט „פערל“, אז די ווערטער זענען בלויז סימבאלען, וועלכע האבען אן אנדער בע־דייטונג, איז זיי געווען קלאר, ענדליך האבען זיי שוין מעהר נישט געקאנט אויסהאלטען און האבען זיך מודה געווען:

דאס מיינט, אז אויף ווייגאכט אוונט זאל פי־ליפ האבען די נייעס, אז די קעניגין עליזאבעט איז שוין פער׳סמ׳ט, מיטן ווארט „פערל“ מיינט מען די קעניגין.

ווי באר עסעקס האט עס פון זיי ארויסגעקרי־גען, איז ער גלייך אנטלאפען מיט די נייעס, צו עליזאבעטן און ער האט ביי איהר געבעטען די דערלויבניש צו ארעסטירען לאפעז׳ן, און זי האט עס איהם געגעבען.

באך די זעלבע נאכט האט מען לאפעז׳ן ארע־סטירט און איהם פערשפארט אין דעם „טורעם פון לאנדאן“, — א בעריהמטע, שרעקליכע תפיסה. לאפעז האט פראטעסטירט צו עליזאבעט׳ן און גע־בעטען זיין בעפרייאונג. עליזאבעט האט איהם גע־ענטפערט, אז ער וועט בעפרייט ווערען אזוי גיך ווי ער וועט בעווייזען זיין אומשולד אין דער זעהר ערנסטער קלאגע.

פון אנהויב האט לאפעז איינגאנצען געלייקענט אז ער ווייסט פון עפעס, אבער עסעקס האט איהם נישט אפגעלאזט, און ווען ער האט מיט איהם גארנישט געקאנט מאכען מיט גוטען, האט ער איהם ארויפגענומען אויפ׳ן פייניגונגס־טיש. דא האט זיך לאפעז צעוויינט און האט געבעטען, מען זאל איהם אפלאזען. ער דערקלערט זיך שולדיג אין זיין פערמישט אין דער פערשווערונג; אבער ער איז זיכער, אז ווען דער געריכט וועט אויסהערען זיינע טענות, וועט ער בעפרייט ווערען.

עס האט גענומען איבער צוויי חדשים, ביז דער פראצעס איז געבראכט געווארען צו אן עפענטליכען פערהער, עליזאבעט האט זיך די גאנצע צייט ענט־זאגט צו גלויבען, אז לאפעז איז שולדיג.

דעם 1־טען פעברואר, 1594, איז זיך דאס גע־ריכט צוזאמענגעקומען, נישט אלע ריכטער זענען געווען יוריסטען, נאר מעהרסטענס איינפלוסרייכע פאליטיקער. עסעקס אליין איז אויך געווען איינער פון די ריכטער, די איבעריגע זענען געווען אויסגע־שפראכענע שונאים פון דעם דאקטאר.

די אפיציעלע קלאגע געגען איהם איז געווען: הויך־פערראט, שפיאנאזש און קאנספיראציע צו טויטען דער קעניגין פון ענגלאנד.

לאפעז האט קיין אדוואקאט נישט געהאט און ער האט זיך אליין פערטיידיגט:

ער איז געגען זיין ווילען אריינגעצויגען געווא־רען אין דער קאנספיראציע; ער האט קיינמאל נישט געמיינט צו פער׳סמ׳ען דער קעניגין, ער האט נאר געוואלט ארויסקריגען פון פיליפ׳ן דאס געלט; דורך דעם וואלט ער צוריקגעקראגען בלויז א טייל פון דעם געלד, וואס די בורבאנען האבען מיט הונ־דערט יאהר צוריק אוועקגערויבט פון זיינע אור־עלטערן.

דער פראקוראר האט זיך דאן אויפגעשטעלט און געהאלטען אן אנטיסעמיטישע רעדע:

„אט דעם יודישען שווינדלער טאר מען קיין ווארט נישט גלויבען, ווייל ער געהערט צו א פאלק, וועמעס רעליגיע דערלויבט זיי אפצוטון די ביזהער־טרעכטיגסטע זאכען!“

דורך דעם גאנצען פראצעס, וועלכער האט גע־דויערט סך הכל דריי שעה, האט זיך נישט געפונען קיין איינער, וועלכער זאל ארויסקומען מיט איין גוט ווארט אין דעם דאקטאר׳ס פערטיידיגונג, און גלייך נאכ׳ן פראקוראר׳ס רעדע האט זיך אויפגע־שטעלט דער פארזיצענדער ריכטער און האט דער־קלערט, אז דער געריכט געפינט איהם שולדיג אין אלע קלאגען, און אז ער וועט בעשטראפט ווערען מיט׳ן טויט.

אבער די קעניגין האט זיך ענטזאגט אונטערצו־שרייבען דעם טויט־אורטייל. זיבען וואכען צייט איז לאפעז געזעסען אין דעם לאנדאנער טורעם און האט געווארט אויף זיין טויט. אויסער עליזאבעט׳ן איז נישט געווען קיינער, וועלכער זאל צווייפלען אין זיין שולד; עסעקס האט נישט גערוהט, ביז ער האט ענדליך בעוואוגען עליזאבעט׳ן אונטערצושרייבען דעם טויט־אורטייל.

אין דער ערשטער וואך פון יוני, 1594, איז לאפעז, אן אלטער און צעבראכענער, געגאנגען צו דער תליה. ווען ער האט בעשטיגען דעם גאלגען האט ער געוואלט האלטען א רעדע, נאר דער פער־זאמעלטער עולם האט זיך פון איהם אויסגעלאכט:

„זעהט נאר די חוצפה פון דעם יודען, ער וויל נאך אלץ ווייזען, אז ער איז גערעכט!“

מיט זיינע לעצטע כחות האט לאפעז אויסגע־שריגען:

„איך שווער ביי גאט, אז איך בין אומשולדיג!“

דער גאנצער פאל פון ד״ר לאפעז און דער פערשווערונג האט דאן אנגעמאכט אין לאנדאן אזא געוואלדיגען רושם, אז עס האט זיך בוכשטעבליך געקאכט אין דער גאנצער שטאט. עס איז געווארען דער ברענענדיגסטער אינטערעס פון אלע קלאסען מענשען.

(ס׳ ל ק.)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבן

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג
7
ג
שבט תרצ"ה

יאנואר
זון-אויפגאנג 7.40
זון-אונטערגאנג 3.44

פראטעסט-שטרייק אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע

זאל בעשלאסן ווערן היינטיגע וואך

(—) די פראגע וועגן אפהיטן דעם קאלעק־טיוון אפמאך אין דער לאדזשער טעקסטיל־אינדוסטריע ווערט וואס אמאל אקטועלער און איז שוין געווען דער געגנשטאנד פון א רייה קאנפערענצן און פערזאמלונגען. עס זענען אויך שוין געמאכט געווארן איניטיאטיוון אין ארבייטס־אינספעקטא־ריאט מכוח פערשארפן די קאנטראל איבער דער אינדוסטריע. אבער דאס אלץ איז, ווי עס ווייזט אויס, נישט ווירקבאר און געוויסע פאבריקאנטן פאסן זיך אלץ נישט צו צום אונטער־געשריבענעם אפמאך: „אונבעקוועמע" ארבייטער ווערן בעזייטיגט, די לוי־נען ווערן געריסן, פאר אפליובן ווערט נישט אויסגעצאלט א.אז.וו. אין פערבינדונג דערמיט האבן די ארבייטער־פאראיינען אנגענומען א דעציזיע ארויסצוטרעטן מיט א פראטעסט־שטרייק. דעם 9. ה. ח. זאל פארקומען א פערזאמלונג פון די קלאסן־פאראיינען. דאן זאל אנגענומען ווערן א בעשלוס וועגן טערמין פון פראטעסט־שטרייק. ז.ז.ז. וועט האבן 13. ה. ח. דעציזיע־ווען וועגן דעם. קורץ, היינטיגע וואך זאל בעשטימט ווערן ווען דער פראטעסט־שטרייק זאל אנגענומען ווערן.

ר״י שרעק פאר'ן אפעראציע-מעסער

האט זי דערפיהרט צו זעלבסטמארד

24-יעהריגע פרוי שפרינגט פון 4 שטאקאוו געפינט דעם טויט אויפן ארט

אויף זשעראמסקיגאס 49 האט נעכטן אינדערפריה זיך אפגעשפילט א שוידערליכע טרא־געדיע, וואס האט געקאסט דאס לעבן פון א מענש.

א זייגער 8 זענען די איינוואוינער בעאונרוהיגט געווארן צוליב א שטארקן קלאפ, וואס עס האט זיך דערטראגן פון הויף. ווען זיי האבן ארויס געקוקט דורכ'ן פענסטער האבן זיי געזעהן פאר זיך א שרעקליך בילד, וואס האט פערגליווערט דאס בלוט אין די אדערן. אויפ'ן ברוק פון הויף איז, בעמליך, געלעגן אין א טייך בלוט א יונגע פרוי, וועלכע האט פון זיך ארויסגעלאזט די לעצטע גסיסה־קרעכצן.

פערשטעהט זיך, אז ס'איז תיכף אלארמירט געווארן די „גיכע הילף", ד״ר יאראשעווסקי האט פעסטגעשטעלט דעם טויט. ביי דער זעלבסטמערדער־רין איז געווען צובראכן דער רוקנביין און דער קאפ־שארבען איז געווען צושמעטערט.

ביי דער זעלבסטמערדערין, וועלכע איז אראפ־געשפרונגען פון קאר־דאר־פענסטער אויפ'ן 4־טן שטאק האט מען קיין דאקומענטן נישט געפונען. די פאליציי האט אבער פעסטגעשטעלט, אז די יונגע פרוי, וואס האט אזוי גערנוויליג פערענדיגט מיט איהר לעבן, איז די 24־יעהריגע סטעפאניא טשערוו, די פרוי פון א טראמוואי־אנגעשטעלטן (זאקאטנא 28).

די סיבות פון זעלבסטמארד זענען געווען כא־ראקטעריסטיש: פרוי טשערוו האט געליטן אויף א ברוך־קראנקהייט. דאקטוירים האבן געיעצהט, זי זאל זיך לאזן אפעריערן, דאס כירורגישע מע־סער האט זי דערפיהרט צו פערצווייפלונג. זי האט בעהויפטעט, אז די אפעראציע וועט זי נישט איבער־לעבן. לסוף האט זי זיך געלאזט צורעדן און זי האט מסכים געווען, אז די אפעראציע זאל איהר מאכן ד״ר טאמאשעוויטש פון די „אובעזפיטשאל־ניע". די פערזיכערונגס־אנשטאלט איז אויף דעם נישט איינגעגאנגען. דערפון האט זי זיך באכמעהר איבערגענומען און זי האט בעסער געוואלט פער־ענדיגן דאס לעבן דורך מאכן דעם טויטן־שפרונג, איידער צו לאזן זיך אפעריערן.

שוידערליכער דאפעל-מארד אין פאביאניץ

מיט א קצבישער מעסער אומגעבראכט צוויי ברידער

פון זיין בלינד-געווארענער געליבטע

(:) אין פאביאניץ הערט מען כסדר פון אכ־זריות'ן.

אויף טרעמבאצקא 10 (אין פאביאניץ, מיינט מען) האט געוואוינט איינער סטאניסלאוו מיסאלא מיט זיין געליבטע העלענא טעשיק, 32 יאהר אלט. די טעשיק איז לעצטנס קראנק געווארן אויף די אויגען און זי איז בעדראהט געווארן מיט בלינד ווערן. די לעצטע דריי חדשים ליגט זי צוגעקט און זעהט שוין ליכטיג נישט אויף די אויגן. נישט האבענדיג קיין געלד צו ראטעווען זיין אונ־גליקליכע פרוי, האט ער נישט־ווילענדיג זיך צו־געקוקט צו איהר פראגרעסירענדיגער קראנקהייט. די משפחה טעשיקס האט אבער איינגעזעהען, אז מיסאלא האט יא מיטלען צו היילן זיין געליבטע, נאר מחמת ביזוויליגקייט פערוואהרלאזט ער זי.

עהערנעכטן ביינאכט, זענען צו מיסאלאן אריינ געקומען די טעשיקס צוויי ברידער, וועלכע האבן גענומען זיך קריגן מיט מיסאלאן, באשר, ער לאזט נישט קורירן דייער שוועסטער. א ווארט פאר א ווארט, צווישן די טעשיקס און מיסאלאן איז גע־קומען צו א שארפער מחלוקה, בעת וועלכער מיסאלא האט געכאפט א קוילער־מעסער און געדראהט די טעשיקס זיי צו ערמארדען, אויב זיי וועלן נישט פערלאזן דאס צימער. די ברידער טעשיק האבן איהם געזידעלט דערפאר און אלס שכר הערפאר בעקומען פון מיסאלאן א רייה טיפע מעסער־וואונ־דען אין ברוסט און אין קאפ. איין מעסער־שטאך האט יויצענטי טעשיקן דורכגעלעכערט דאס הארץ פון וואס ער איז אנידערגעפאלן א טויטער אויפן ארט. אז דער צווייטער טעשיק האט גענומען אנט־לויפן, האט דער צעיושעטער מיסאלא איהם נאכ־געיאגט און אויפ'ן הויף איהם געלאזט ליגן אין א קאלוזשע פון זיין אייגענעם בלוט.

אפטועגדיג די מעשה־רע האט מיסאלא פון דער שטוב ארויסגעיווארפן דעם ערמארדעטן טע־שיק און רוהיג זיך געלעגט שלאפן. איינצווישן האבן די איינוואוינער דערוויסט אויפ'ן הויף דעם גוססן קאזשימיעזש טעשיק, צו וועלכן ס'איז אר־רויסגערופן געווארן די פאגאטאוויע. מיסאלא איז אפגעפיהרט געווארן קיין לאדז. זיין מקום מנוחה איז דערווייל אין דער תפיסה אויף קאפערניקאר גאס.

א דאקטאר, וואס איז לא-עלינו נישט קיין דאקטאר

נאר א מיאוסער שווינדלער און אפעריסט

די לאדזשער אויספארשונגס־מאכט האט עהער־נעכטן ארעסטירט א געפעהרליכען שווינדלער, וואס גיט זיך אן אלס ד״ר יורי אויגעניוש אורבא־נאוויטש. דער הער דאקטאר איז ארעסטירט גע־ווארן פאר א רייה שווינדלערייען און פאלשערייען, וואס ער איז בעגאנגען אין אונזער שטאט.

וועגן דעם פערשוין האבן מיר צונויפגע־קליבן פאלגענדע ידיעות:

אנהויב אקטאבער פ. י. האט אין דער אדמי־ניסטראציע פון וואכענבלאט „סוחר און האנדווערקער" אנגעקלינגען אין טעלעפאן א מענסביל, וועלכער האט זיך אנגעגעבן אלס סעקרעטאר פון לאדזשער פ. ב.־קלוב. ער האט ערקלערט, אז ער קליינגט אינ'ם נאמען פון דעפוטאט ווילטשינסקי. דער מאן אין טעלעפאן האט געזאגט, אז דעפ. וויל־טשינסקי רעקאמענדירט דער אדמיניסטראציע פון דער וואכענשריפט דעם ד״ר אורבאנאוויטש, א רע־עמיגראנט פון דייטשלאנד, וועלכער איז שוין גע־זעסן אויך אין קאנצענטראציע־לאגער און איז נאך לענגערע אינטערווענצן בעפרייט געווארן. דער לייטער פון דער אדמיניסטראציע האט ערקלערט דעם דאקטאר, אז ער וועט זיך בעמיהען איהם צו געבן בעשעפטיגונג אין דער אדמיניסטראציע.

נאך אין דעמזעלבען טאג האט ד״ר א. 47 י. א. פערזענליך זיך געמאלדען אין דער אדמי־ניסטראציע פון דער צייטונג. ד״ר אורבאנאוויטש האט געוויזען דעם לייטער א גראדנער צייטונג, אין וועלכער עס איז געדרוקט אנ'ארטיקעל וועגן ד״ר אורבאנאוויטש, אז ער בעזיצט אין בערלין א ריזיג הויז, נאר צוליב'ן ארויסשיקען פון דייטש־לאנד האט ער פערלוירען די רעכט צום פערמע־גען, ד״ר א. האט צוגעגעבן, אז זיין פאטער, א געוו. רוסישער גענעראל, איז געווען א גוטער פריינד פון מארשאל יוזעף פילסודסקי, און דער לעצ־טער האט איהם, דעם פאן ד״ר אויפגענומען אויף אנ'אוידיענץ און איהם צוגעזאגט א רעגירונגס־פאסטען. נאר אויף דערוויל, להחיות את הנפש, וויל ער אננעמען וועלכע ס'זאל נישט זיין ארבייט. און מ'האט איהם איבערגעגעבן די קוויזיציע פון אנאנסן פאר דעם וואכענבלאט. דער דאקטאר האט אויך געזאלט ווערבירען אבאנענטן באופן, אז ער זאל איינקאסירן געלד פאר 3 חדשים פאראויס, אויך פאר א האלב יאהר און אויף 1 יאהר פאראויס. דאס דאקטארל האט טאקע געאר־בייט, ווערבירט לעזער, גענומען געלד וויפיל ס'האט זיך געלאזט און אין אדמיניסטראציע גע־זאגט, אז די אבאנענטן וועלן בעצאהלען נאכ'ן טערמין. ער האט אויך אנגענומען אנאנסן אין גרויסע פירמעס, גענומען געלד פאראויס און גע־זאגט, אז געלד וועט מען געבן נאכ'ן אפדרוקן זיי. דערביי האט ער געבראנגט אין אדמיניסטר. דעקלאראציעס אויף אנאנסן פאר 470 זל. און פערלאנגט מ'זאל איהם אויסצאהלען 175 זל. פרא־וויזיע. היות אויף איין דעקלאראציע איז די אד־רעס געווען אונפינקטליך, האט מען אונטערגענו־מען אין דער אדמיניסטראציע א חקירה־ודרישה און מ'האט פעסטגעשטעלט, אז אינערגעץ האט מען דעם ד״ר א. נישט געגעבן קיין אנאנסן און אז די אונטערשריפטן פון די דירעקטארען זענען געפעלשטע.

דער סוף איז געווען, אז דער דאקטאר לא־עלינו איז ארעסטירט געווארן. בינו־לבינו האט זיך ארויסגעוויזן, אז דער ד״ר א. האט בעגאנגען שווינדלערייען אויך צום שאדען פון האטעל פאלסקי, האטעל „סאוואי" און איז 2 חדשים צייט געווען נישט בעמאלדענערהייט דער סובלאקאטאר פון עדוואַרד קאוואלסקי אויף זשווירקא־גאס 2. אינצווישען איז ארויס אויף דער ליכטיגער שיין, אז אורבאנאוויטש איז לא־עליכם נישט נאר נישט קיין דאקטאר, נאר אפילו קיין קונעפאל אויך נישט.

יודיש
מאריאנעטען-שפיל
„בערל-שמערל-טעאטער"
אנפיהרונג משה בראדערזאן
אין קאפע „אידעאל"
(פיעטריקאווער 48)
היינט, מאנטאג — 1 פארשטעלונג
אנהייב 10 אוועגד.
קאנסומציע 1 זל.
לעצטע טעג פון 1-טן פראגראם
„אזוינס און אזעלכעס"
עס ווערן געגעבן קאריקאטורען פון:
ד״ר רוויז-און-בלאט, ד״ר פלויש, אסקאר קאנסום, מאקס קאנסוף, יצחק גרינבוים, חיים ראסנער, דיר. צאהל-מייסטער, לייביש פאן ראזענבערג, גרשון וואוילמאן, ר' יאמעלע מג'ער. קאמענדאנט בערעק מוזלעראוויטש, פאניע די הונ'טע, מאראם אסתר טענדערעווא, באקס ראטהאלין, שטעריל-עט-בעריל, פיניעלע מזיק, יעקע קנאק-אגט, פאנגא דעפאטקוגבא, וואלענטין ראדני, וואיטשע באווא די דאזארעצבע.
טעקסטען: משה בראדערזאן, י. אבערושאנעק און ח. י. בושמאווסקי. לאלקעס געשניצט — ש. פאבאק. מוזיק ארראנזשירט: דוד בינגעלמאן.
קאנסומציע 1 זל.

צוגאב-פאבאר

(2) דעם 15-טען יאנואר ה. י. וועט זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז שטאט 1, פיעטריקאווער 165. עס דארפען זיך שטעלען פאבאראוועס פון יאהרגאנג 1913 און עלטערע, וועלכע האבען נאך נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וואוינען אויפן שטח פון 11 9, 8, 5, 3, 2 קאמיסאריאטען.

דעם 28. יאנואר ה. י. וועט אויך זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז 2, פיעט־ריקאווער 165. עס דארפען זיך אהין שטעלען די פאבאראוועס פון יאהר 1913 און עלטערע, וועל־כע האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וואוינען אויפן שטח פון 14, 13, 12, 10, 7 6, 4, 1 קאמיסאריאטען און האבען בעקומען נא־מענטליכע אויפפאדערונגען פון שטאט-סטאראס־טווע.

די פאבאר-רשימה פון יאהרגאנג 1914

וועט מען קאנען נאכזעהן ביז'ן 15 יאנואר

(א) ביז דינסטאג דעם 15-טען יאנואר 1935 וועט אין מיליטער-ביורא פון דער לאדזער שטאט־פערוואלטונג (פיעטריקאווער 165) ארויסגעלייגט ווערען פאר דער עפענטליכקייט דער רעיעסטער פון פאבאר-פליכטיגע פון יאהרגאנג 1914.

אלע פאבאראוועס פון 1914 וועלען אין משך פון דער צייט דארפען קאנטראלירען, צי זיי זענען אריינגעטראגען געווארען אין דער רשימה, און אין פאל ווען זיי וועלען פעסטשטעלען אומ־פינקטליכקייטען, וועלען זיי דארפען מעלדען, מ'זאל זיי אויסבעסערען. דערביי וועלען זיי דאר־פען צושטעלען ענטשפרעכענדע דאקומענטען.

דער פלאן פון „גרויס - לאדז" זאל צום פריהלינג שוין רעאליזירט ווערען

(—) אין שייכות מיטן פראיעקט צונויפצוגי־סען מיט לאדז א גאנצע רייה הינטערשטאטישע גמינעס, וועט בקרוב קומען קיין לאדז א ספעציע־לע קאמיסיע, וואס זאל זיך בעשעפטיגען מיט דער אנגעלעגנהייט. שוין דעם קומענדיגען פריה־לינג זאל לאדז אויסגעברייט ווערען.

לויט אינפארמאציעס, וואס דערגעהען צו אונז, וועלען צונויפגעגאסען ווערען מיט אונזער שטאט נייע 2943 העקטאר באדען מיט א בע־פעלקערונג פון 29,443 פערזאן. אויף אזא אופן וועט לאדז זיין אויסגעשפרייט אויף א שטח פון 8800 העקטאר מיט א בעפעלקערונג פון 634,910 איינוואוינער.

קלאנג-קינא-טעאטער
Zacheta
זגערזשער 26
ניי-יאהר-פראגראם!
היינט און פאלג. טעג!
— I —
דער גרעסטער שלאגער פון דער פוילישער פילם-פראדוקציע א. ג.
„דער זינגער פון ווארשא"
אין די הויפט-ראלען:
E. Bodo, E. Gorczyńska i M. Znicz.
— II —
„דאז קישאט"
אין דער הויפט-ראל דער גרעסטער רוסישער זינגער שאליאפין.
אנהויב פון די סעאנסען: שבת און יום-טוב 12 א זייגער. געוועהנליכע טעג 4 נאכמ.

די יודישע מלאכה איז בעדראָהט

(ענדע פון 1-טע זייט)

מיט די וואַקלענדיגע און גראָשענדיגע אינטערעסען פון די יודישע האַנדווערקער, באַר געפיהרט גרויס-פּאָליטיק, געטראַכט נאָר פון שטאַנדפּונקט פון בעזיקלעך און מאַנדאַטען. דאָס פּראָוויזאָריום האָט שווערע אויפגאַבען. די פּראָווינץ מוז העלפען. די הויפּט אויפגאַבע איז צו קאָנסאָלידירען די יודישע האַנדווערקער. ביז איצט איז נישט פאַרהאַן קיין איינהייטליכע האַנדווערקער רעפּרעזענטאַנץ. מ'קריכט צום פּריץ פון אַלע זייטען און דעריבער רעכענט מען זיך מיט קיינעם נישט.

דאַן רעדט ה' לעאָ פינקעלשטיין פון וואַרשאַווער פּראָוויזאָריום.

דאָס איצטיגע פּראָוויזאָריום, זאָגט דער רעדנער, איז געוועהלט געוואָרען דורך דעם צענטראַל-קאָמיטעט ביי אויסערגעוועהנליכע בעדינגונגען. ס'איז געוועהלט געוואָרען אונטערן דראַנג,

אונטערן האַמער-קלאַפּ פון דער עפענטליכער מיינונג.

און ווירקליך איז די לאַגע געווען זעהר ערנסט, די פּאַרוואָרפען זעהר שווערע. דאָס האָט מען נישט געקענט אָפּ'פּטר'ען צווישען זיך, נאָר די געזעלשאַפט האָט געמוזט און מוז משפט'ן. ס'מוז איצט קומען מענשען, וועלכע געניסען פון פולסטען צוטרוי פון דער געזעלשאַפט. צי אין דער אַלטער עקזעקוטיווע איז געווען קאָרופּציע, גאַנגרענע, מיאוס קייטען. אויב יאָ, מוז דאָס ווילד-פלייש אויסגעשניטען ווערען, אַזוי ווי די אַלטע עקזעקוטיווע האָט זיך געפיהלט מיטבעשולדיגט אין די פּאַרוואָרפען געגען ראַסנער, האָט זי זיך אָנגעגעבען אין די מ'סיע און זיך אַליין געשטעלט צום משפט. אין אויסגאַנג פון משפט זענען פאַראינטערעסירט נישט נאָר די האַנדווערקער פון וואַרשע, אָדער גאַנץ פּוילען, נאָר די יודען פון דער גאַנצער וועלט, וואו דער ענין פון יודישען האַנדווערקערטום אין פּוילען איז געוואָרען אַזוי שטאַרק פּאָפּולער.

דאָס נייע פּראָוויזאָריום האָט אָנגעטראָפען אויף אַ דאָפּעלטען דעפיציט: קודם-כל

אויף אַ פינאַנציעלען דעפיציט און דאַן אויף אַ מאָראַלישען.

וועגן צווייטער דעפיציט איז אַ שווערערער, מיר האָבען פאַרלוירען דעם צוטרוי אין דער געזעלשאַפט. מ'זאָגט, אַז די האַנדווערקער זענען נישט בעריפען אָנצופיהרען מיט די אייגענע אינטערעסען. מיר האָבען נישט קיין אינטעליגענץ. נישט דערלאָזען קיין אינטעליגענץ און דעריבער האָבען מיר וועגעטירט. אונזערע ראַטמענער אין די האַנדווערקער-קאַמערן האָבען צו גאַרנישט געטויגט. דאָס צעכען-געזעץ איז פאַר זיי געוואָרען אַ זכיה אויף בענקלעך און קריכען. מיר האָבען געדאַרפט לאַרמען, שרייען, אַז דאָס געזעץ זאָל נישט אַזוי שנעל איינגעפיהרט ווערען אין לעבען, האָט מען דאָך אָנגענומען די אַגראַר-רעפאָרם און פונדעסטוועגען פיהרט מען זי נישט אַזוי שנעל איין אין לעבען. דער האַנדוו. האָט זיך איינגערעדט, אַז אויב ער וועט האָבען אַ האַנדווערקער-קאַרטע און דיך שכן נישט, וועט ער האָבען מעהר אַרבייט. ס'האָט זיך אָנגעהויבען אַ שנאת חנם, מ'האָט זיך בעקעמפט, גע'מסר'ט, נישט צוגעלאָזען צו דער מלאכה, אַ דעמאָראַליזאַציע אין ענינים פון האַנדווערקער-קאַרטען.

מיר קענען נישט איצט אַזוי שנעל ענדערען דאָס צעכען-געזעץ, אָבער וואָס מיר דאַרפען איצט יאָ טון, איז שיצען אונזער יודישען כבוד, אַוועקשטעלען זיך אַזוי, אַז אונזער שטים זאָל געהערט ווערען. די קאַמערען טאָרען נישט בעקומען דעם איינדרוק, אַז מיר יודען זענען נאָר שטומע בהמות, אין שום עולה טאָר נישט אַדורכגעלאָזען ווערען.

די מעשים פון דער לאָדזער האַנדווערקער-קאַמער איז אַן אַלגעמיין יודישע פראַגע.

מיר טאָרען נישט מעהר שווייגען, נישט מעהר קריכען, אונזער ווירדיגע שטים וועט דאָך געהערט ווערען.

הגם דער קאָמיטעט פון דער יודישער מלאכה האָט נישט ערפילט זיין אויפגאַבע, פונדעסטוועגען האָט ער אָבער געטון אַ נוצליכע אַרבייט און מ'דאַרף מיט איהם מיטאַרבייטען. דער קאָמיטעט איז פּאָפּולער געוואָרען אויפ'ן חשבון פון אונזער נאַכלעסיגקייט.

דאָס פּראָוויזאָריום וועט איצט צווינגען די יודישע ראַטמענער אין אַלע האַנדווערקער-קאַמערן. מיר וועלען זיי צווינגען ווירדיג און מוטיג צו פאַרטיידיגען די האַנדווערקער-אינטערעסען, איז דער פראַגע פון לאָדז וועט אָנגעפיהרט ווערען אַ שטאַרקע אַקציע. ס'איז אַ פראַגע פון היסטאָרישער בעדייטונג. מיר האָבען אַ רעכט אויף אַרבייט.

אַדוו. ווייצמאַן זאָגט, אַז לאָדז וועט צווינגען די וואַרשאַווער צענטראַלע אָנצונעהמען אַ ווירדיגע שטעלונג אין קאַמף פאַר די אינטערעסען פון דער יודישער מלאכה. די פראַגע פון דער ווייטערען די יודישע בעאַמטע פון דער לאָדזער האַנדווערקער-קאַמער איז דורך די לאָדזער האַנדווערקער קיינמאָל נישט בעטראַכט געוואָרען אַלס פערזענליכע פראַגע. דאָס איז אַ יודישע פראַגע, אויפ'ן אָרט פון ד"ר קאַצענעלענבאָגען זענען צוגענומען געוואָרען צוויי בעקאַנטע אַנטיסעמיטען. מיר וועלען זאָגען די אָנפיהרער פון דער לאָדזער האַנדווערקער קאַמער, אַז אויב זיי וועלען אַזוי ווייטער פיהרען, איז אָהן אונז.

מיר וועלען פון דאָרט אוועק מיט אַ שטאַרקען קלאַפּ אין טיש.

מיר וועלען אַרויסטרעטען פון אַלע האַנדווערקער-קאַמערן.

אַדוו. ווייצמאַן געהט דאַן איבער צו דער פראַגע פון פעראייניגונג פון די יודישע האַנדווערקער, וועלכע איז די ברענענסטע און איצטיגען מאָמענט.

איבערגעהענדיג צו די ווייטערדיגע אויפגאַבען פון דער האַנדווערקער-עקספּאָזיטור אין צוזאַמענהאַנג מיטן צעכען-געזעץ, זאָגט אַדוו. ווייצמאַן, אַז קודם-כל דאַרף געפיהרט ווערען אַן אַקציע דורך די געזעצגעבערישער אינסטיטוציעס וועגען פאַרלענגערן דעם טערמין פון אַרויסגעבען האַנדווערקער-קאַרטען. הערווייל איז די פראַגע פון האַנדווערקער-קאַרטען אויפ'ן יסוד פון גראָבערטע רעכט פאַרענדיגט. אַ טייל ביטעס וועלען זיכער אָפּגעזאָגט ווערען און אין דעם וועלען פיל שולדיג זיין די „אַפּיניעס" פון אַ טייל יודישע צעכען. געגען דעם קען מען נאָך אַפּעלירען אין דער וואָיעוואָדזטווע, די עקספּאָזיטור מוז דעריבער שאַפען אַ גוט-אָרגאַניזירטע יורידישע ביוראָ, וועלכע זאָל העלפען די האַנדווערקער, וועלכע וועלען זיך דאַרפען ווענדען מיט אַפּעלאַציעס צו דער וואָיעוואָדזטווע.

ווייטער האָט זיך געשאַפען אַזאַ מין לאַגע, אַז מ'גיעהט פאַרטיילען די האַנדווערקער אויף צוויי קאַטעגאָריעס. אויף אַזעלכע, וואָס האָבען מייסטער-דיפּלאָמען און וועלכע האָבען נאָר האַנדווערקער-קאַרטען. ס'איז געקומען צו אַזאַ אַבסורד, אַז די, וועלכע וועלען אַרבייטען ביי האַנדווערקער, וואָס בעזיצען נישט קיין מייסטער-דיפּלאָמען וועלען קיינמאָל נישט קענען זיין קיין זעלבסטשטענדיגע האַנדווערקער. די אויפגאַבע פון די אָנפיהרענדע האַנדווערקער-אינסטאַנצען איז שוין אָנצוהויבען אַ קאַמף, אַז האַנדווערקער מיט קאַרטען זאָלען האָבען דיזעלבע רעכט, וואָס מיט מייסטער-דיפּלאָמען. גלייכצייטיג מיט דעם דאַזיגען קאַמף דאַרף געפיהרט ווערען

אַנ'אַקציע צו בעזאָרגען מיט מייסטער-דיפּלאָמען

אַזעלכע האַנדווערקער, וועלכע אַרבייטען שוין 8 יאָהר און האָבען געענדיגט אַ דערגענצונגס-קורס מיט עפענטליכע רעכט. די עקספּאָזיטור מוז דעריבער שאַפען אַזעלכע דערגענצונגס-קורסען אין לאָדז און אין די גרעסערע שטעט פון דער פּראָווינץ.

אַ בעזונדער קאַפּיטעל איז דאָס רעגיסטרירען לערן-יונגלעך און שליסען מיט זיי אָפּמאַכען און די געזעלען-עקזאַמענס. דער רעדנער ווייזט אויף מיט סטאַטיסטישע ציפערען, אַז יודישע לערן-יונגלעך זענען כמעט אינגאַנצען נישט רעגיסטרירט, דאָס זעלבע אויך מיט די געזעלען-עקזאַמענס, אַ גרויסע שולד האָבען דערין די יודישע פּראָפעסיאָנעלע אַרבייטער-אָרגאַניזאַציעס, וועלכע דערלאָזען נישט די לערן-יונגלעך זיך צו רעגיסטרירען און שליסען אָפּמאַכען און דערלאָזען אויך נישט די געזעלען אָפּגעבען עקזאַמענס, אויך אין דער הינזיכט דאַרף אונטערגענומען ווערען אַ ברייטע אַקציע.

דאַן הויבט זיך אָן

די דיסקוסיע.

אין וועלכער ס'בעטייליגען זיך: ראָזענבלום (אַלעקסאַנדער), באָקעל (קאַליש), גאָלדשטיין (טושין), רובינאָוויטש (לאָדז), זייד (פּיעטריקאָוו), מאַרקאָוויטש (לאָדז), ווערבסקי (סטריקאָוו), ברוין (זגערזש), בראַנשטיין (פּרעזעס פון דער וואַרשאַווער האַנדווערקער-אָרגאַניזאַציע), ראָזענטאַל (גראַבאָוו), שמעדראַ (לאָדז), האַלבערג (סילעץ), וולאַשטשאָווסקי (לאָדז), טאָפּיעל (בלאַשקי), פּריץ (לאָדז), יאַסקאָוויטש (פּאַביאַניץ) און פיל אַנדערע, אַלע דיסקוסיאַנטען האָבען קריטיקירט די עקספּאָזיטור און די צענטראַלע, וועלכע זענען געווען צו ווייניג טעטיג. אַלע רעדנער האָבען אויפגעוויזען אויף דער גרויסער נויט צווישען די יודישע האַנדווערקער אויף דער פּראָווינץ, אויף דער אונגעהויער שטייער-לאַסט, אויף די בעגרענצונגען, וואָס ווערען איצט געמאַכט און וועלכע טרעפען נאָר דעם יודישען בעל-מלאכה. די גרעסטע פאַרביטערונג איז אָבער אויסגערופען געוואָרען צוליב דער האַנדלונג פון דער לאָדזער האַנדוו.-קאַמער און ס'איז געפאָדערט געוואָרען אַן אַנערגישע שטעלונג מצד די יודישע האַנדווערקער ראַטמענער.

ס'זענען געווען אַזעלכע רעדנער, וועלכע האָבען פאַרטיידיגט ראַסנערן, געווען אויך אַזעלכע, וועלכע האָבען איהם שאַרף פאַראורטיילט.

די דיסקוסאַנטען האָבען געענטפערט אַדוו. ווייצמאַן און ראַטמאַן פיאַלקאַ.

דאַן האָט אַדוו. קרישעק געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען דער נייער שטייער-אָרדינאַציע און אַדוו. איליאָוויצקי וועגען זונטאַג-רוה. צום סוף זענען אָנגענומען געוואָרען פאָלגענדע

רעזאָלוציעס:

דער צוזאַמענפאָהר פון די האַנדווערקער-אָרגאַניזאַציעס אין דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע פאַראייניגט זיך צום פּראָטעסט פון די לאָדזער יודישע האַנדווערקער געגען דער האַנדלונג פון דער מעהרהייט אין דער פערוואַלטונג פון לאָדזער האַנדווערקער - קאַמער און פאָדערט אויף אויסצודריקען דעם שאַרפסטען פּראָטעסט ביז צום אַוועקלייגען די מאַנדאַטען פון די ראַטמענער אין דער לאָדזער האַנדווערקער-קאַמער.

דער צוזאַמענפאָהר דריקט אויס די ראַטמענער-פראַקציע ביי דער עקספּאָזיטור דעם פולסטען צוטרוי און זאָגט צו זי צו שטיצען.

דער צוזאַמענפאָהר פון די יודישע האַנדווערקער-אָרגאַניזאַציעס אין דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע פאָדערט אויף די צענטראַלע אין וואַרשאַ, וואָס שנעלער צו ליקווידירען דעם איבעריליכען קאָנפליקט, צו אָרגאַניזירען אַ קאָלעקטיווע אַקציע צו שיצען די בעדראָהטע רעכט פון די יודישע האַנדווערקער.

דער צוזאַמענפאָהר פאָדערט אויף דאָס גאַנצע יודישע האַנדווערקערטום זיך צו קאָנסאָלידירען, צום פאַראייניגען אַלע אָרגאַניזאַציעס מיט דער צענטראַלע אין וואַרשאַ, כדי מעגליך צו מאַכען דעם ערפאָלגרייכען קאַמף אין שוץ פון די אינטערעסען פון יודישען האַנדווערקערטום—דער צוזאַמענפאָהר שטעלט פעסט, אַז צו דער צענטראַלע קענען געהערען נאָר אָפּטיילונגען פון דער צענטראַלע און צעכען נאָר דורך זייערע אָפּטיילונגען.

דער צוזאַמענפאָהר פאָדערט אויף די צענטראַלע אָנצוהויבען אַנ'אַקציע צו נאָוועליזירען דאָס צעכען-געזעץ און צופּאַסען עס צו די לעבענס-בעדינגונגען, צו בעקעמפען דאָס שאַפען פון האַנדווערקער פון פערשידענע טיפען מיט פולע און בעגרענעצטע רעכט.

גלייכצייטיג דאַרף מען אָרגאַניזירען און שאַפען בעדינגונגען, וועלכע זאָלען מעגליך מאַכען די עלטערע און יונגערע האַנדווערקער צו בעקומען די פולע רעכט אויף אויסצופיהרען זייער פאַך, דער צוזאַמענפאָהר מאַכט אויפמערקזאַם די יודישע געזעלשאַפט אויף דער שטעלונג פון דער יודישער האַנדווערקער יוגענד אין דער פראַגע פון בעקומען האַנדווערקער רעכט.

דער צוזאַמענפאָהר פאָדערט אויף די צענטראַלע אָנצוהויבען אַ גרויסע פּעטיציע-אַקציע צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אין דער פראַגע וועגען זונטאַג רוה.

דער צוזאַמענפאָהר דריקט אויס אַנערקענונג דער עקספּאָזיטור און פאָדערט זי אויף צו גרינדען אַנ'אינסטרוקטאָרען-קאָמיסיע, וועלכע זאָל בעזוכען די פּראָווינץ.

שפּעט אין אָווענד ווערט דער צוזאַמענפאָהר געשלאָסען דורך אַדוו. ווייצמאַן.

דער געוו. דירעקטאָר פון ק.ק.א. פאַר'ן געריכט

היינט הויבט זיך אָן זיין פּראָצעס

היינט הויבט זיך אָן אין קרייז-געריכט דער פּראָצעס געגען דעם געוועזענעם דירעקטאָר פון ק.ק.א. סטעפאַן נאַראָטקעוויטש און וויצע-דירעקטאָר יאַן האַנעמאַן.

דיר. נאַראָטקעוויטש ווערט פאָרגעוואָרפען אַ גאַנצע רייהע מיסברויכען אין דער סומע פון איבער 20 טויזענד זלאָטיס.

דער וויצע-דירעקטאָר יאַן האַנעמאַן ווערט בעשולדיגט נישט אין קיין געלד-מיסברויכען נאָר אין נישט אָפּהיטען זיין אַמט, צוליב וואָס די קאַסע האָט געהאַט שאָדענס.

אין דער לעצטער מינוט איז אויך צוגעצויגען געוואָרען צום פּראָצעס אַ געוויסער משה ניסן ראַדזינער, וועלכער ווערט אויך בעשולדיגט אין ציהען מאַטעריעלען נוצען פאַר זיך, נאָר אין דעם, אַז זשירירענדיג עטליכע טובה-וועקסלען אויף אַ סומע פון 3000 זל. דעם דירעקטאָר, האָט דער לעצטער ראַדזינער צווישען די וועקסלען פאַר געשטעלט עטליכע מיט פיקטיווע אונטערשריפטען. ראַדזינער נישט וויסענדיג, אַז דער דירעקטאָר בעגעהט מיסברויכען, האָט די וועקסלען זשירירט.

דער פּראָצעס וועט דויערען וואַהרשיינליך 3 טעג.

גרויסער ערפאָלג פון פילם

„דאָס נייע ארץ-ישראל" אין פילהאַרמאָניע

אין פילהאַרמאָניע זאַל ווערט איצט דעמאָנסטרירט אַ גרויסער נייער פילם „דאָס נייע ארץ ישראל". דער דאָזיגער פילם איז די גרעסטע לייסטונג ביז איצט אויף דעם געביט. יעדער וואָס אינטערעסירט זיך מיט ארץ-ישראל, ווער ס'האָט אַ חוש פאַר דעם גרויסען אויפבוי ווערק פאַר דעם טעמפּאָ פון אַרבייט, פאַר דעם ווילען צו שאַפען די נאַציאָנאַלע היים — מוז דעם פילם זעהען, כדי זיך צו מאַכען אַ בעגריף פון דעם אַלעם, וואָס איז שוין דאָרט דערגרייכט געוואָרען, וואָס פאַר אַ מעגליכקייטען ס'זענען נאָך דאָרט פאַרהאַן און ווי עס לעבען אונזערע ברידער דאָרט אין לאַנד פון אונזער טרוים און האָפנונג.

קיין איין פּרט פון ארץ ישראל'דיגען לעבען האָט דער דאָזיגער פילם נישט אַדורכגעלאָזען און דעריבער ווערט ער בעזוכט פון הונדערטער טויזענדער יודען אומעטום וואו ער ווערט דעמאָנסטרירט. אין לאָדז וועט דער פילם געוויזען ווערען נאָר אַ קורצע צייט אין זאַל פון פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

היינט, ביינאַכט, דיזשורירן פאָלגענדע אַפּטייקען: י. קאַפּראָווסקי (נאַוואָמיעיסקאַ 15), ס. טראַווקאָווסקי (בזשעזשינער 56), מ. ראָזענבלום (סרודמיעיסקאַ 21), מ. באַרטאָשעווסקי (פּיעטרקאָווער 95), ה. סקוואַרטשינסקי (קאָנטנאַ 54), ל. טשינסקי (ראָקאַטשינער 53).

אַ מערדערליכער „קאָנקורענץ-קאַמף"

(א) אינם דאָרף קליטשקי, בזשעזשינער קרייז האָט מען געפינען אַ דערמאָרדעטען מיט אַ האַק דעם דאָרטיגען איינוואוינער קאַזשימיעזש אַקלאַס ווי ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, האָט איהם ערמאָרדעט הינטערוויילעכץ זיין שכן און קאָנקורענט, יוזעף בזשענטשעק, וועלכער האָט, ווי ער אויסגעאַרבייט שוכוואַרג פאַר די מערק.

אומגעפאַלען פאַר הונגער

(א) אויף רוג עליאַ 1 מאַי און וואָלטשאַנסקאַ איז נעכטען אומגעפאַלען פאַר אויסשעפּונג די היימלאָזע און אַרבייטסלאָזע יוזעפאַ מאַקראַ 28 יאָהר אַלט.

פּאָגאָטאָוויע האָט זי אָפּגעפיהרט אין זאָפּאָס שפּיטאַל.

רעוויזיאָניסטישער פּראָטעסט-מיטינג

היינט מאָנטאַג אָוונט איין דער לאָדזער הצה"ר אַ פּראָטעסט-מיטינג געגען דער ווילקיר פון דער א"י אַדמיניסטראַציע, וועלכע וויל צו רויבען ביי אחי מאיר'ן און ד"ר ייבין זייער א"י בירגערשאַפט און דעפּאָרטירען פון לאַנד.

היינט — „דאָס חזנדל"

און 50-יעהריגע יובל-פייערונג פון יודישען טעאַטער

אין „ראָזמאַיטאָשטשי" וועט היינט מאָנטאַג 9,30 אָווענד פאָרקומען די ווידערהאָלונג פון דער 50 יעהריגער יובל-פייערונג פון יודישען טעאַטער.

צוערשט וועט געשפּילט ווערען די בעליבטע קאָמישע מוזיקאַלישע פּיעסע „דאָס חזנדל" אין וועלכער די סובּרעטין רעגינאַ צוקער שפּילט די טיטול-ראָלע אַלס „דאָס חזנדל".

נאָכדעם וועט פאָרקומען די יובל-פייערונג, אויף וועלכער ס'וועלען געגעבען ווערען פראַגמענטען, אָנהויבענדיג פון גאָלדפאַדען'ס היסטאָרישע אָפּערע „בר כוכבא" ביז חנא גאָטעספעלד'ס מאָדערנע קאָמעדיע „פּרנסה", אַזוי וועט אויך צוו. אנד. געשפּילט ווערען זלאָטאָרעווסקי'ס „שלמה'קע און ריקעל", יעקב גאָרדינס „גאָט מענש און טייוועל", טאָמאַשעווסקי'ס „נשמה פון מיין פאָלק" און אנד. פּיעסען.

בעריכטיגונג

מיר בעריכטיגען דערמיט די גאָטיק אין דאָנערשטאַגדיגען נומער פון אונזער צייטונג צו ליב... 57 זלאָטעס, וועלכע מיר האָבען בעקומען פון דער ביוראָ „פּאָלפּרעס".

מרדכי אַבראַמאָוויטש האָט נישט געשלאָגען קיין שום ווייזנבערג, וועלכען אַבראַמאָוויטש קען אפילו נישט, דער זעלבער אַבראַמאָוויטש האָט קיינעם נישט געשטאָכען, ס'איז נישט אַרויסגערופען געוואָרען קיין פּאָגאָטאָוויע און בכלל איז קיין שום פּראָטאָקאָל נישט צונויפגעשטעלט געוואָרען.

מעלדונג

אַכטונג האַנדזאָקענאַרבייטער!

היינט, 8 אָווענד, קומט פאָר אין טעקסטיל פעראיין אָגראָדאָוואַ 9 אַ גרויסע פערזאַמלונג פון אַלע האַנדזאָקענמאַכער און אויסערווערצער וועגען וויכטיגע פאַך און אָרגאַניזאַציע פראַגען.

גלייכצייטיג ווערט געמאָלדען, אַז אַלע אַרבייטסלאָזע דאַרפען זיך רעגיסטרירען אין פעראיין.

6830

די זאָקען-פאַך - קאָמיסיע ביים טעקסטיל-פעראיין, אָפּטיילונג 7.

DR.

L. Czarnożył

וואוינט יעצט אויף

פּיעטריקאָווער 62 טעל. 224-94

אָרדינירט פון 9,30 ביז 10.30 פאַרמיטאָג און פון 4—6 נאָכמ.

ספּעצ. האַרץ-קראַנקהייטען

ספארט-בעוועגונג

ארבייטער-ספארט אויף דער עסטראדע

אימפאזאנטער טורן-פעסט פון לאדזער „מארגענשטערן"

שבת, איז אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי" פארגעקומען דער ווינטער-טורן-פעסט פון דער ארבייטער-געז. פאר פיזישער דערציהונג „מארגענשטערן" אין לאדז.

שוין די דעפילאדע — ווען די גרויסע בינע איז געווען פולגעפאקט פון ארבייטער-ספארטלער און ארבייטער-קינדער — איז געווען אן'אנזאג, אז דא גרייט „מארגענשטערן" צו א טורן-פעסט מיט אזוי פיל אנטיילנעהמער, ווי נאך קיינמאל נישט ביז איצט אויף דער עסטראדע.

אויף דער עסטראדע האבען זיך געפינען אנ'ערך 200 ספארטלער, צווישען זיי, א גרופע טויב-שטומע ספארטלער, וועלכע טורנען לעצטענס אין „מארגענשטערן".

דער פעסט האט זיך געעפענט מיט א דעפילאדע. דער ארקעסטער שפילט דעם „אינטערנאציאנאל". דאן האלט אנ'איינלייטונגס-רעדע ה' פרידמאן. דער רעדנער שטעלט זיך אפ אויף די אויפגאבען פון דער ארבייטער-ספארט-געזעלשאפט, ער רעדט וועגען די מאטעריעלע שוועריגקייטען, ביי וועלכע ס'קומט אויס צו ארבייטען, דאך איז די היגע „מארגענשטערן"-געזעלשאפט געלונגען צו פעראינטערעסירען די ברייטע ארבייטער-קרייזען און זיי צו געווינען פאר דער אידעע פון דער פיזישער דערציהונג. דער רעדנער בעגריסט דעם גרויסען עולם, די גרופע טויב-שטומע ספארטלער און די פארשטעהער פון לאדזער ארבייטער-ספארט-פערבאנד.

מיט דער בונדישער שבועה ווערט די אפיציעלע טייל פערענדיגט. כדאי צו בעמערקען, אז אפטיש איז די דעפילאדע געלונגען אויסגעפאלען ביי צוליב דער גרויסער צאהל אנטיילנעהמער און די שטורם-פאנען.

איבערגעהענדיג צו דעם אייגענטליכען טורן-פראגראם, מוז מען זאגען, אז קיין פיל נייעס איז אין אלגעמיין נישט געוויזען געווארען. דער פראגראם איז אבער געווען א פערשידענארטיגער און האט געהאלטען אין שפאנונג. אין די איבונגען האבען זיך בעטייליגט א גרעסערע גרופע קינדער יוניארען, דאן פרויען און מענער-גרופען, מוסטער-גרופען פרויען און מענער.

צו דעם טורן-פעסט זענען ספעציעל געמאכט געווארען פיל נייע קאסטיומען, וועלכע האבען צוזאמען מיט די ליכט עפעקטען פיל בייגעטראגען צום ערפאלג פון פעסט.

לײדער, מוזען מיר אויך אנווייזען, אז נישט אלע פון די איבונגען זענען קאמפלעט צוגעגרייט געווארען; און כאטש א טייל פון די איבונגען גופא זענען געווען אין אלגעמיין אינטערעסאנטע, דאך זענען פיל פון זיי נישט איינהייטליך און פינקטליך אויסגעפיהרט געווארען, אבער דאס זענען זאכען, וועלכע מ'קאן אין דער צוקונפט בעזייטיגען.

אין ערשטען נומער זענען געוויזען געווארען פרייע איבונגען אויסגעפיהרט פון די ערשטע מענער און פרויען גרופען. — איבונגען אינטערעסאנטע, די אויספיהרונג נישט קיין איינהייטליכע, דאן האבען די טורנער געוויזען זייערע דערגרייכונגען אין שפרינגען. דא האבען אנטייל גענומען פון „קליין" ביז גרויס, ביז די מוסטער מענער גרופע. דער דאזיגער נומער איז זעהר גוט צוזאמענגעשטעלט געווארען. אויסגעצייכענט האבען זיך די פרויען און מענער גרופען (שפרינגען איבערן פערד און קאסטען=אפשפרונג פון דער טראמפאלין) טעכנישע פון די אנטיילנעמער האבען ביי די פרייאיבונג אויסגעפיהרט א רייה קאמפליצירטע שפרונגען און זענען דערפאר זעהר ווארם אויפגענומען געווארען.

די איבונגען מיט בענקלעך, אויסגעפיהרט דורך דער יוניארען-גרופע (מענער) זענען געווען איינע פון די אינטערעסאנטסטע פון גאנצען טורן-פעסט. די איבונגען זענען געווען גוט אדורכגעטראכט און זעהר פיין אויסגעפיהרט.

די ערשטע טייל האט זיך פערענדיגט מיט לייכטע קינדער-שפילען.

צוליב מאנגעל אין צייט, זענען איבונגען פון דער צווייטע טייל רעדוצירט געווארען. דא זענען אויפגעפיהרט געווארען איבונגען מיט בליך-שטאבען און בעקעלעך, איבונגען אויפן בארן דורך דער מוסטער גרופע. די איבונגען זענען געווען אינטערעסאנטע און זענען זעהר קארעקט אויסגעפיהרט געווארען. די איבונגען פון בוק-סיסטעם האבען א גרויסע מעלה, זיי גלייכען בלי-ספק אויס די פלייצעס פון די ארבייטער ספארטלער.

זעהר גוט זענען אויסגעפאלען די אזויגערופענע „ווינער פאלקס-טענץ", אויסגעפיהרט דורך די מוסטער פרויען-גרופע מיט טאמבארינקעס. פרעציזע אויספיהרונג און די אויסערליכע מיטלען ווי: פיינע קאסטיומען, שעהנע טענץ געלונגענעם ליכט-עפעקטען, דאס אלעס האט מיטגעווירקט, אז דער דאזיגער נומער האט שטארק אויסגענומען.

פון פראגראם זענען צוליב מאנגעל אין צייט ארויסגעפאלען די בעוועגליכע פיראמידען, צו וועלכע דער דיכטער בראדערזאן האט פערפאסט ספעציעלע טעקסטען.

אין אלגעמיין איז דער טורן-פעסט פון „מארגענשטערן" אויסגעפאלען זעהר געלונגען, ס'האט זיך געפיהלט אין אלעם א לייטענדע האנד, א בעוואוסטזיניגען שטרעבען צו מאסען-ספארט, וואס איז דער גרעסטער פערדינסט פון דער ארבייטער-געזעלשאפט „מארגענשטערן". **א. א—ן.**

ווינטער=ספארט

ערשטע סקי-שפרונגען אין זאקאפאנע

(א) דער היי-יעהריגער ווינטער האט זיך שטארק פערשפעטיגט. די ווינטער-ספארטען האבען צוליב דעם זעהר פיל געליטען. עס זענען נאר פארגעקומען א רייה האקעי (אייזהאקעי) אימפרעזען. דאגעגען ביז די לעצטע טעג זענען, צוליב מאנגעל אין שניי נישט פארגעקומען קיין שום סקי-פערמעסטונגען. צוליב'ן פעהלען פון שניי האבען אויך פיל געליטען די ווינטער-לאגערן. ערשט די לעצטע טעג איז אין די בערגיגע געגענדען אראפגעפאלען א גרעסערער שניי און דאס דערמעגליכט שוין איצט, אז עס זאלען פארקומען סקי-אימפרעזען.

שבת איז אין זאקאפאנע אויף קראקעוו פארגעקומען דער ערשטער שפרינגער-קאנקורס. אין די קאנקורסען האבען אנטייל גענומען העכער 20 סקי=פאהרער מיט'ן נייעם אויסלענדישען טרעניריר וואצע אין דער שפיץ. דאס ערשטע ארט האט פערנומען מארוסאזש סטאניסלאוו, שפרינגענדיג 52 און 53 מעטער. 2) לושטשעק, 3) מארוסאזש.

די שפרונג-קאנקורסען האט בייגעוואוינט א גרויסער עולם.

אויך נעכטען זענען פארגעקומען שפרונג-קאנקורסען. דאס מאל זענען דאס געווען מאנשאפטס-קאמפען. דאס ערשטע ארט האט פערנומען די מאנשאפט פון ווימלא, דאס צווייטע ארט די מאנשאפט פון „ס.נ.ט.ט.", דאס דריטע ארט די צווייטע מאנשאפט פון ווימלא.

אין די אינדיווידועלע שפרונגען האט דאס ערשטע ארט פערנומען סט. מארוסאזש, שפרינגענדיג 46 און 48 און א האלבען מעטער.

די בעסטע פוילישע נארטען-פאהרער קומען קיין לאדז

(א) די סעקציע פון ווינטער ספארטען פון „ווימלא" איז געפאלען אויף אנ'אינטערעסאנטע המצאה.

ווילענדיג וואס מעהר פאפולער מאכען ביי די ברייטע קרייזען די ווינטער-ספארטען, ספעציעל דאס נארטען-פאהרען, וועלען די בעסטע נארטען-פאהרער בעזוכען די גרעסערע שטעט אין פוילען, כדי דארט צו פאפולאריזירען דעם דאזיגען בעזונדערן ספארט. אויך קיין לאדז וועלען די סקי-פאהרער קומען.

אין לאגעווניק אונטער לאדז וועלען איינגעארדענט ווערען אימפרעזען אין וועלכען ס'וועלען זיך בעטייליגען די פאפולערסטע פוילישע סקי-פאהרער מיט די ברידער ווארוסאזש בראש.

דאס וועט בלי-ספק פיל מיטווירקען צו פראפאגירען דעם שעהנעם ווינטער ספארט אין אונזער שטאט.

האקעי-טורניר אין קריניץ

אין קריניץ איז פארגעקומען א האקעי-טורניר אין וועלכען ס'האבען אנטייל גענומען די בעסטע פוילישע האקעי מאנשאפטען.

שבת, האט „טשארני" בעזיגט די מאנשאפט פון לעמבערגער „אגניסקא" מיט 0:1, פון טורניר איז געווען עלימינירט „קראקאוויא" וועלכער אין פריהער בעזיגט געווארען פון „אגניסקא". נאך אנ'אינטערווענץ פון גענ. מאנד, האט „קראקאוויא" ווייטער אנטייל גענומען אין טורניר.

די ווייטערדיגע רעזולטאטען זענען פאלגענדע:

„א.ז.ס." (פויזען) — „ווינער אייז-קלוב"-פעראיין 1:1.

נעכטען איז פארגעקומען די פינאל אין האקעי-טורניר.

„טשארני" האט בעזיגט „א.ז.ס." (פויזען) מיט 0:1.

דאס ערשטע ארט האט אזוי ארום פערנומען „טשארני".

האקעי אין לאדז

„זשאסם" (ווארשא) — „טריאומף" 0:3.

„ס. ק. ס. — „אוניאן" 1:2

פערזאמלונג פון לייכטאטלעטישען קרייז-פערבאנד אין לאדז

נעכטען איז פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון לאדזער לייכט-אטלעטישען קרייז-פערבאנד.

עס איז געוועהלט געווארען א נייע פערוואלטונג מיט'ן ביז איצטיגען פרעזעס קארדאש בראש.

(ווייטער זעה ספארט-ידיעות 10. זייט)

ר. איזראעל

דער בערזען=סוחר

שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

84

— און איך האב דאך געקענט אזוי מיינען, האט מארקוס ווייטער דערצעהלט דעם אינספעקטאר, ווער האט שוין געהאט אנ'אינטערעס מיך צו פערפאלגען אין לאדז? אין א שטאט, וואו איך קען קיינעם נישט. ס'איז פאר מיר קלאר און איך בין שוין געווען צופרידען פון מיין שריט. און ווירקליך האב איך אנגעהויבען רוהיג צו לעבען, וועגען דער פרוי רובין האב איך לגמרי נישט מעהר געטראכט, זי אליין האט פאר מיר קיין שום אינטערעס נישט פארגעשטעלט. אויב אפשר ס'איז אמת, אז די פרוי רובינ'ס קינד איז אויך מיין קינד, וואלט איך געדארפט דאס קינד פערזארגען, איך האב אבער געוואוסט, אז די פרוי רובין איז גענוג רייך, אז זי זאל קענען זיך און דאס קינד פערזארגען, איבריגענס האט שולמית בעת אלע איהרע געשפרעכען מיט מיר נישט פערלאנגט קיין געלד.

— אלזא, איך האב אייך אנגעהויבען צו דערצעהלען, אז איך האב אנגעהויבען אין לאדז רוהיג צו לעבען און צו ארבייטען, איך האב בעקומען בעקאנטע, געפינען א קליינע אינטימע געזעלשאפט וואו איך האב פערברענגט, איך האב זיך דארט געטראפען מיט א פרוי, אין וועלכע איך האב זיך פערליבט, דאס איז געווען א וואונדערבארע פרוי.

— וואס הייסט געווען? האט דער אינספעקטאר געפרעגט.

— יא, ליידער איז עס אזוי, דאס איז געווען א וואונדערבארע פרוי, זי לעבט נישט מעהר, און איהר וועט זיך קיינמאל אין לעבען נישט פארשטעלען, אז די סיבה פון איהר טויט...

— איז געווען נישט קיין אנדערע, האט דער אינספעקטאר איבערגעשלאגען, ווי די פרוי שולמית רובין.

אזוי איז עס, האט מארקוס געזאגט, טיף אפזיפצענדיג, נישט קיין אנדערע ווי די פרוי רובין. איך זאג, אז די פרוי, וועגען וועלכער איך רעד איז געווען א וואונדערבאר הארץ, א וואונדערבארע נשמה, א קרישטאל-ריינער מענש, זי אויך געווען פערליבט אין מיר.

מיר האבען שוין געוואוסט צווישען זיך, אז מיר געהערען צו זיך. מיר האבען זיך שוין געגרייט צו ערקלעהרען אין דער עפענטליכקייט, אז מיר זענען חתן'כלה. אבער דא איז געשעהען א שרעקליכע זאך...

מארקוס האט ווייטער נישט געקענט רעדען, די טרעהרען האבען איהם געשטיקט אין האלז, ער האט נישט געוואלט וויינען, אבער גרויסע טרעהרען האבען איהם גערונען אויף די באקען, דעם אינספעקטאר איז די סצענע געווארען פיינליך ער איז צוגעגאנגען צום פענסטער און מיט די פינגער געקלאפט איבער די שויבען, האט געווארט ביז מארקוס וועט זיך בערוהיגען, אז ער זאל קענען איהם ווייטער דערצעהלען ס'האט געדויערט א לאנגע ווייל ביז ענדליך שמעון האט געקענט ווייטער רעדען.

— אין דעמזעלבען טאג, האט מארקוס ווייטער אנגעהויבען, ווען מיר האבען געהאט פערבעטען אונזערע בעקאנטע כדי צו פערעפענטליכען אונזערע תנאים האט מען עווא גאטעס-דינער געטראפען א געהאנגענע ביי זיך אין דער וואוינונג.

— עווא גאטעסדינער האט געוויס געהייסען די פרוי, וועגען וועלכער איהר רעדט.

— יא, אזוי האט זי געהייסען. פאר אלע איהרע בעקאנטע איז דער דאזיגער זעלבסטמארד געווען אנ'אונגעהויערע איבעראשונג, קיינער האט נישט געקענט פערשטעהען וואס האט געברענגט דערצו, אז עווא, די טעמפעראמענטפולע, די וועלכע איז געווען פול מיט האפנונג און ליבען זאל אזוי פלוצלונג בעגעהן אזא שרעקליכען שריט, אמייסטען איז דאס געווען א סוד פאר מיר. איך האב זיך געזעגענט מיט איהר איז שוין באלד געווען טאג, איך האב גארנישט בעמערקט אזעלכעס וואס זאל אויפ'ן מינדעסטען אופן קענען אנדייטען אויף איהרע וואהנזיניגע געדאנקען, קיין שום שפור, וועלכע זאל קענען דערפיהרען צום אויפקלעהרען פון דעם דאזיגען געשעהעניש האט מען נישט געקענט געפונען מיין לאגע איז געווען אהן אויסוועג, איך בין נישט געגאנגען אויף דער ערד, נאר געשוועבט צווישען הימעל און ערד. איך בין נאכגעגאנגען אכ'ן ארון, אין וועלכען עס איז געלעגען עווא'ס טויטער קערפער און האב נישט געוואוסט, אז דאס געפין איך זיך אויף א לויה. איך בין געווען אויף אנ'אנדער וועלט, ערשט ווען איך בין אהיימגעקומען צו מיר אין דער וואוינונג, דא איז פאר מיר אלץ קלאהר געווארען.

— דערצעהלט ווייטער, האט דער אינספעקטאר געזאגט, דערצעהלט, הגם איך שטעל זיך פאר וואס דארט איז פארגעקומען. ביי זיך אין דער וואוינונג האט איהר געטראפען שולמית רובין.

— וואונדערבאר, ווי איהר אריענטירט זיך שטארק, ווי איהר ווייסט אלץ. שטעלט זיך פאר, אז שולמית רובין פון לאנדאן, די וואס האט מיך ארויסגעטריבען פון ענגלאנד, די האט זיך פלוצלונג בעוויזען אין לאדז; ווען איך בין צוריקגעקומען פון דער לויה האב איך אין מיין וואוינונג געטראפען זיצען א פרוי, איהר פנים איז געווען בעדעקט מיט א געדיכטען שלייער. איך האב אבסאלום נישט געוואוסט ווער דאס איז, די דאמע האט זיך געווענדעט צו מיר אויף מיין נאמען, זי האט גערעדט מיט מיר אויף „דו" און איך האב נישט געוואוסט ווער דאס איז. איך האב נישט געלעגט קיין גרויס אכט דערויף, ווייל איך האב בכלל נישט געוואוסט וואס מען רעדט צו מיר. איך בין אבסאלום נישט געווארען איבערראשט ווען די דאזיגע דאמע האט אינמיטען דעם רעדען צו מיר ארויסגענומען א רעוואלווער, איהם ארויסגעווארפען אויפן טיש און צו מיר געזאגט.

— אט האט איהר א רעוואלווער.

— וואס זאל איך טון מיט איהם, האב איך געפרעגט.

— איהר דארפט בעגעהן זעלבסטמארד.

— איך בין אויפגעשפרונגען פון ארט.

— מאדאם, איך בין נישט אין דער שטימונג זיך צו וויצלען. איך וועל אייך בעטען צו קומען אנ'אנדערש מאל, אויב איך האב זיך ביז איצט נישט אינפארמירט ווער איהר זענט, איז עס דערפאר, ווייל איך וואלט בכלל נישט געוואלט היינט האבען אייער וויזיט ביי זיך.

— איך ווייס, אז אייך האט היינט געטראפען אנ'אומגליק. איך ווייס ביי וואס פאר א שטימונג איהר געפינט זיך און טאקע דעריבער בין איך דא אהערגעקומען, דווקא היינט.

— מאדאם, ווער זענט איהר? פארוואס פייניגט איהר מיך איצט.

אין דעם מאמענט האט די דאמע אויפגעהויבען דעם שלייער און פאר מיינע אויגען האט זיך בעוויזען שולמית רובין.

— שולמית? איהר? איהר זענט דא? ווי קומט איהר אהער? וואס יאגט איהר מיך נאך? איהר האט דאך מיר צוגעזאגט, אז איהר וועט מיך צורוה לאזען מיטן מאמענט, ווען איך וועל פערלאזען לאנדאן.

— איהר האט זיך אבער נישט גוט אויפגעפיהרט און איך בין געקומען אייך רופען צו ארדנונג. נאך אלעם וואס איז פארגעקומען האט איהר נישט קיין אנדער אויסוועג ווי צו בעגעהן זעלבסטמארד.

(פארטזעצונג קומט)

ספּאָרט-בּעוועגונג

באָקס-מעטשעז אין לאָדז

גייער - בר-כוכבא 6:8

אין זאַל פון דער גייער-געזעלשאַפט איז פאָרגעקומען אַ באָקס-מעטש צווישן דער מאַנשאַפט פון גייער און בר-כוכבא, וועלכער האָט זיך פאַרענדיגט מיט אַ זיג פון דער פאַבריקס-מאַנשאַפט אין דער פּערהעלטניש פון 6:8. דער מעטש איז געפיהרט געוואָרען אין 7 וואָגען, אָהן דער שווע-רער וואָג.

אַ איבעראַשונג איז געווען דער זיג פון בר-כוכבא-באָקסער גאַטיינער איבער דעם לאָדזער רעפּרעזענטאַנט וואָלסקי אין דער לייכטער וואָג דורך ק. אָ. שוין אין דער צווייטער מינוט. גאַטיי-נער פערמאָגט אַ זעהר שטאַרקען קלאַפּ.

די בעזונדערע רעזולטאַטען זענען געווען פאָלגענדע: אין דער פליגען-וואָג האָט טאָמאַשעווסקי (ג) רעמיזירט מיט קומערן (ב. כ.), אין דער האָהן-וואָג האָט וואַיטשעכאָווסקי (ג) בעזיגט אויף פונק-טען אילבוו׳ן. אין דער פעדער-וואָג האָט וואַיטשע-כאָווסקי II בעזיגט אויף פונקטען פאַריזער׳ן. אין דער לייכטער וואָג האָט מיקאַלאַיטשיק (ג) פאַר-שפּילט אויף פונקטען ביי נאַסמאַנען. אין דער מיטעלער וואָג האָט גאַטיינער (ב.כ.) נאָקאַוטירט וואָלסקין (ג). אין דער האַלב-שווערער וואָג האָט רייף (ג) רעמיזירט מיט ענגלער׳ן (ב.כ.)

הכח — פּאָרט-בעמאַ (וואַרשאַ) 7:7

ריכטער בעוואָלה׳ט יודישע באָקסער

געכטען איז אין „ראָזמאַיטאָשטשי" פאָרגע-קומען אַ באָקס-מעטש צווישען היגען „הכח" און דער וואַרשאָווער באָקסער-מאַנשאַפט „פּאָרט-בעמאַ". די יודישע באָקסער-מאַנשאַפט פון „הכח" וויזט לעצטענס אַרויס אַ שטאַרקע ריהרעוודיגקייט און געפינט זיך אין אַ זעהר גוטער פאָרם. „הכח" האָט איצט פאַר איהר באָקסער-מאַנשאַפט אַראָפּגע-בראַכט די שטאַרקע וואַרשאָווער באָקסער „פּאָרט-בעמאַ".

„הכח" איז אין אַלגעמיין געווען די בעסערע מאַנשאַפט און ווען נישט די ריכטער, וואָלט זיך דער מעטש פאַרענדיגט 6:8 פאַר „הכח". די ריכ-טער האָבען וודאָווינסקין שטאַרק בעוואָלה׳ט אַנערקענענדיג זיין קאַמף אַלס אונענטשידענעם, ווען אין דער אמת׳ן האָט וודאָווינסקי זיין קאַמף הויך געוואונען. די בעזונדערע קאַמפען האָבען געגעבען פאָלגענדע רעזולטאַטען:

גאָטפריד לאַסערי — רעמי.

הערשליקאָוויטש שלאָגט זיין געגנער גראַ-כאָווסקי מיט „ק.אָ. אין דער דריטער רונדע.

פאַגאַט בעזיגט קניגאַ׳ן.

וואָלפאָוויטש פערשפּילט צו וויכלינסקין.

דעם קאַמף וודאָווינסקי — זראַמבקאָווסקי אַנערקענען די ריכטער אַלס אונענטשידענעם. דער דאָזיגער פּסק בעעוולט שטאַרק דעם יודישען באָקסער.

ליפשיק — קאָסטשעווא: רעמי.

שטשעלעק („פּאָרט-בעמאַ") געווינט אין האַלב-שווערער וואָג מיט אַ וואָלקאָווער.

דער אַלגעמיינער רעזולטאַט פון מעטש איז 7:7 (אַ).

„מכבי" (וואַרשאַ) - „חשמונאי" (לעמבערג) 8:8

לעמבערג, 6 (ספּ. טעל).

היינט איז דאָ פאָרגעקומען אַ באָקס-מעטש צווישען די צוויי יודישע באָקסער-מאַנשאַפטען פון היגען „חשמונאי" און מייסטער פון וואַרשאַ „מכבי". צום מעטש איז געקומען אַ 2000 קעפּיגער עולם.

דער מעטש האָט זיך פערענדיגט אונער-וואַרטעט מיט אַ רעמי-רעזולטאַט 8:8.

רוך — אַ. ק. ס. 3:5

רוך, וועלכער האָט זיך ערשט וואָס צוריק-געקעהרט פון אַ טורנע איבער דייטשלאַנד האָט היינט אין אַ פוסבאַל-מעטש בעזיגט דעם אַ.ק.ס. מיט 3:5.

פרוי פון מאַרשאַל פּילסודסקי אויף אַ האָקעי-מעטש

„ווינער אייז-לויף-פעראיי״ן — „קראַקאָוויאַ" 3:0

נעכטען איז אין קריניץ פאָרגעקומען אַ פריינדשאַפט׳ס האָקעי-מעטש צווישען ווינער אייז-לויף-פעראיין" און „קראַקאָוויאַ". דעם מעטש האָט בייגעוואוינט אַ 2000 קעפּיגער עולם. צום מעטש איז אויך געקומען די פרוי און טעכטער פון מאַר-שאַל פּילסודסקי.

דעם מעטש האָט געוואונען „קראַקאָוויאַ" אין פערה עלטניש פון 0:3.

כדאַי צו בעמערקען, אַז די מאַנשאַפט פון „קראַקאָוויאַ" איז געווען פערשטאַרקט פון 2 שפּי-לער פון קריניצער האָקעי קלוב.

די פאָרבערייטונגען צו דער 2-טער מכביאַדע אין תל-אביב

דער ערשטער וועלט-שאַך-טורניר אין ארץ-ישראל

תל-אביב. (יט"א) דאָ איז פאָרגעקומען אַ פּרעסע-קאָנפערענץ אויף וועלכער פּרעזידענט מ. דיזענהאָף האָט אָבגעגעבען אַ רייהע ערקלערונגען וועגען דער פאָרשטעהענדער 2-טער מכביאַדע, וואָס וועט פאָרקומען אין תל-אביב אין אַפּריל ה.י.

צו דער 2-טער מכביאַדע וועלען קומען קיין תל-אביב טויזענדער ספּאָרטלער פון דער גאַנצער וועלט. די ספּאָרט-פערמעסטונגען וועלען פאָרקומען אין 18 ספּאָרט-צווייגען.

גלייכצייטיג וועט צום ערשטען מאָל פאָר-קומען אין ארץ-ישראל אַ וועלט-שאַך-טורניר, אין וועלכען עס וועלען זיך בעטייליגען בעקאַנטע שאַך-שפּילער פון 20 לענדער.

עס ווערען געמאַכט אַלע נויטיגע פאָרבע-רייטונגען, אַז די 2-טע מכביאַדע זאָל זיין אימ-פּאָזאַנט און זאָל אַדורך מיט דעם גרעסטען ערפאָלג.

דער טורן-פעסט פון „מאַרגען-שטערן" ווערט איבערגעחזרט

צוליב דעם וואָס הונדערטער מענשען זענען אַוועק פון דער קאַסע, נישט בעקומענדיג קיין בילעטען צום ווינטער-טורן-פעסט פון „מאַרגען-שטערן", האָט די פערוואַלטונג פון „מאַרגען-שטערן בעשלאָסען איבערצוחזר׳ן דעם טורן-פעסט זונטאָג, דעם 13 יאַנואַר, 6 אָוונד, אין זאַל פון טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי".

PRZEDSIĘBIORSTWO WYWOZU SMIECI „POSTĘP" Łódź, Nawrot 34 tel. 183-79

טיילט מיט, אַז דאָס טעגליכע אַרויספיהרען מיסט אין מעטאַלענע גוט-פערמאַכטע קאַסטענס קאָסט 10 זל. אַ חודש. קיסטען, וועלכע קאָסטען צו 36 זל. שטעלט צו די פירמע אין חודש יאַנואַר אומזיסט.

28

קלאַנג-קינאָ CAPITOL זאַוואַדזקאַ 16

היינט פּרעזענטירען מיר דעם גע-גאַנטישען און פּרעכטיגען פילם-מייסטער-ווערק, רעזשי פון Eryk Charell שעפער פון פילם „קאָנגרעס טאַנצט"

„ציגיינער-מעלאָדיעס"

Loretta Joung, Philips Holmes, Cahrles Boyer

וואונדערבאַרע ליבעס-פּאָעמע. — סימפאָניע פון ליד, ליבע און טאַנץ. ——— אין די הויפּט-ראָלען:

אויסערן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאַבע פון P.A.T. און FOX-אַקטואַליטעטען. אָנהויב 12.30, מאָרגען 4.30, שבת און זונטאָג 12.30 דער זאַל איז שטאַרק געהייצט

בּרוך-קראַנקע !!!

J. Rapaport

ערשטע און איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט אין לאָדז, פון דעם אין גאַנץ פּוילען בעריהמטען ספּעציאַליסט אָרטאָפּעד דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאָהר און איז געוואָרען אַנערקענט פון פיר בעוואוסטע פּראָפעסאָרען.

בּרוך-ליידענדע! ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע גומי-הײל-באַנדאַזשען פון מיין אָרטאָפּעד. הײל-אַנשטאַלט בעזייטיגען אָהן שום אָפּעראַציע, די דיקאַר שנעל און זיכער מיט דעם גרעסטען ערפאָלג, די שווערסטע, בעפעהרליכסטע און פערעלטערטסטע לײדענדע ברוכען בײ מענער, פרויען און קינדער. — ספּעציעלע אָרטאָפּעד. הײל-באַנדאַזשען פאַר צו ריקגעקומענע ברוכען נאָך אָפּעראַציעס, ווי אויך ספּעציעלע אונדיווידועלע צוגעפּאַסטע אָרטאָפּעד. בויך-באַנדאַזשען געגען אַראָפּלאָזען זיך פון מאָגען און קישקעס.

פאַר קאַליקעס, הויקערס און אַלטערטע פּעהלער פון גוף!

אין מיין אָרטאָפּעד. הייל-אַנשטאַלט ווערען אויסגעפערטיגט די הײלבעסטע און פון פיל פּראָפעסאָרען אַנערקענטע מעטאָדע ספּעצ. אָרטאָפּעד. הײל-גאָרסעטען פאַר פערקריפּונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין-שווינד-זוכט, לײמונגען, פערקריפּטע פיס בײ קינדער און קראַנקע קינסטליכע הענד (פּראָטעזען) און פיס, ווי אויך די פּראַק-טישסטע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען פאַר שמערצליכע פּלאַט-פיס לויט גיפּס-מאָדעל.

אַלע קראַנקע אין מיין אָרטאָפּעד. הייל-אַנשטאַלט, ווערען נאָר פון מיר פּערזענליך בעהאַנדעלט.

30 יעהריגע פּראַקטיקע. פולע גאַראַנטיע !

ערמעסיגטע פּרייזען! שפּרעכשטונדען טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוו. עס ווערען אויך אָנגענומען מיטגלידער פון אובעזפּ. ספּאָל. (קאַסע-כאָריך).

אַכטונג! אַכטונג!

איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט אין לאָדז

Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

PODZIĘKOWANIE.

Dziękuję serdecznie WP. Dyr. J. Rapaportowi w Łodzi, Wólczańska 10 i asystentce WPani Fryderyce Flekman za założenie mi specjalnego bandaża przepuklinowego ortoped. po przebytej operacji brzucha i zauważam, że Prof. Dr. Tomaszewicz, chirurg i ordynator Szpitala Ubezp. Społecznej w Łodzi orzekł, że założony mi bandaż jest wielkiem dziełem ortoped. i nader umiejętnie wykonane, dzięki temu bandażowi jestem dziś zdrową i uniknęłam kalectwa z powodu powstałej ruptury po operacji. Polecam WP. Dyr. J. Rapaporta (Wólczańska 10) i jego asystentkę Panią Fryderykę Flekman wszystkim cierpiącym na rupturę.

Łódź, dn. 15 XII 1934 r. (—) Pesa Szyff, Śródmiejska 59

Dr. S. Kantor

ספּעציאַליסט פאַר הויט און ווענע-רישע קראַנקהייטען (סיפילי און טריפּער), היילט מענער-שוואַכע

פּיעטריקאָווער 90 טעל. 129-45

נעמט אָן פון 8—2 נאָכמ. און פון 4—9 אָוו., זונטאָג און יום-טוב פון 8—2 נאָכמ פאַר אומבעמיטעלטע – לעטשניצע-פּרייזען

Dr med. M. TAUBENHAUS

ספּעציאַליסט

פאַר אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען

פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט

זגערזשער 11, טעל. 246.09

נעמט אָן פון 4—8 אָוונד.

Dr. HELLER

ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע

פּיעטראָוגוטאַ 8, טעל. 179-89

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט זונטאָג פון 11—2 מיטאָג.

פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.

אומבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזען

Dr. med. Z. DATYNER

אוראָלאָג

ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין-קראַנקהייטען

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

נעהמט אָן פון 2—3 און פון 6—8 אָוו.

Dr. med. Z. Wajs

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

נאַוואַמיעסקאַ 5 (פראָנט)

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט, ווענערישע, האָר און געשלעכטס-קראַנקהייטען

נעמט אָן פון 9—1 און פון 3½—8 אָוענד. זונטאָג און יום-טובים פון 9—1 מיטאָג צו לעטשניצע-פּרייזען.

LABORATORJUM ANALIZ LEKARSKICH „HIGJENA"

Gdańska 3a, tel. 192-64

שפּעט אַ גאַנצען טאָג. נעמט אָן אַלערליי אַנאַליזען פאַר אומבעמיטעלטע — ביליגערע פּרייזען.

GABINET ŚWIATŁOLECZNICZY

עלעקטרישע בעשטראַלונגען, קוואַרץ-לאַמפּען, סאָלוקס, דיאַטערמיע.

Gdańska 3a, parter, tel 192 64

לעטשניצע

פון דאָקטוירים - ספּעציאַליסטען

זגערזשער 17

טעל. 116-33

רענטגען-גאַבינעט

ווענעראָלאָגישעס אַמבולאַטאָריום

פון 9 פריה ביז 8 אַ זייגער אָוונט.

וויזיט 3 זל.

לעטשניצע

פאַר ווענערישע קראַנקע

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1

טעל. 122-73

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוענד.

ווענעריש-קראַנקע, מענערשוואַכע און הויט-קראַנקהייטען

אַנאַליזען פון בלוט און אורין

די פערהיטונגס-סטאַציע

אין טעטיג אַ גאַנצען מעת לעת

פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל

אַ בעראַטונג 3 זל.

W celu poprowadzenia eleganckiej pracowni 2 kulturalne panie poszukują dużego, widnego pokoju w centrum miasta.

Wejście niekrępujące. Oferty do adm. sub. „K. R."

קליינע אַנאָנסען

1 זלאָטי

אַנאָנס ביז 15 ווערטער

ראָקאַלען

אַ געוועלב מיט אַ שטוב און אַ קיך פון זאָפאָרט צו פערמיטען אויף זגערזשער 76. דער שליסעל געפינט זיך אויפ׳ן אָרט ביי דער ווירטין, אָדער צו ערפאַהרען ביים הויזבעזיצער וואָלטשאַנסקאַ 67. 5665

צו פערמיטען אַ שטוב און אַ קיך אויף וואָלטשאַנסקאַ 67. צו ערפאַהרען אויפ׳ן אָרט ביים ווירט. 5687

אַ וואוינונג פון 2 צימער און קיך מיט בעקוועמליכקייטען פראָנט, 3. שט. על. I מאַי 4, צו פערמיטען. 5691

פערשידענעס

סוחרים, פאַבריקאַנטען און אַנגע-שטעלטע! בוכהאַלטער-בילאַנסיסט פיהרט האַנדעלס-ביכער שטונדענווייזע לויט די שטייער-געזעצען, נעמט אָן נאָך איינינגע פירמעס, לערנט אויס בוכהאַלטעריע פאַר אַ קליינעם אָבצאָהל, מאַשין-שרייבען — קורס 10 זל. אינפאָרמאַציעס אין ביוראָ צעגעלניאַנאַ 25. 5689

אַ שותף מיט קאַפּיטאַל צו אַ גע-וועלב צו פערגרעסערען ווערט געזוכט. אָפערטען אונטער „גוט געשעפט" אין אַדמ. פון דער צייטונג. 5686

אַ פעהיג יונגעל פון אָרנטליכע עלטערן זוכט אַ פּאָסטען. צו ערפאַהרען ביי דיטמאַן, אַנראַדאָוואַ 8, וואָהנ. 28 פון 4—7 אָוונד. 5680

Lekcje hebrajskiego i angielskiego. Postępy gwarantowane. Ceny przystępne. Narutowicza 11 m. 4, front. Zgłoszenia 5–6 popoł.

אַנאָנסען-פּרייז פאַר אַ מילימעטער-שורה

פאַר׳ן טעקסט—8 גר. פרייטאָג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט שפּאַלטען

אין טעקסט—40 . . . . . 60— . . . 4

נאָכ׳ן טעקסט—12 . . . . . 18— . . .

מינימום דער שטאָט 50 גראָ. פּייערער, אויסלאַנד 100 גראָ. פּייערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ וואָרט

נעקראָלאָגען—20 גר. אַ מ/מ (אין דער זייט שפּאַלטען) קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע וואָרט — 10 גר.

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 4 זלאָטעס אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקע—1 דאָל.

מעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אַנאָנס אָדער באַריקזיכטיגען פאַר דעם אַנאָנס

פאַר׳ן אינהאַלט און טעקסט פון די אַנאָנסען איז די פערלאַג נישט פעראַנט-וואָרטליך. די אַדמיניס. איז עפען טעגליך פון ...

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg

Członkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman